

V ČÍSLE: Mikuláš Moyzes - osobnosť a dielo ● Súčasnosť a perspektívy banskobystrickej štátnej opery - rozhovor s J. Smitkom a B. Kriškom ● J. Carreras: Spievanie s dušou ● Rozhovor s manželmi Zsapkovcami ● Komorné koncerty ● Prehliadka mladých organistov ● Informácie ● Program IV. Stredoeurópskeho festivalu koncertného umenia v Žiline

Hudobný život '94

ROČNÍK XXVI.

4 Sk

30. 3. 1994

6

Čas jubileí

Oslavy jubileí, výročí mávajú viacero podôb a rozmerov: od súkromných pozastavení sa, poobhliadnutí pred vykročením na ďalšiu cestu, až po veľkolepé štátnovýročné manifestácie, s tribúnami zaslužitých a ohňostrojmi. Užili sme si, veru, dosť takýchto „sviatkov“, načančovaných výkladov socializmu!... Výročia sú však aj priestorom na pripomienku, či znovuzrodenie zabudnutých osobností, príležitosťou vzdať úctu, skloniť sa pred veľkosťou. Prístup k výročiam napovedá veľa i o nás samých... Spôsob, akým národ pristupuje k svojim dejinám a ich veľkým osobnostiam, svedčí o jeho kultúrnej a morálnej úrovni, ale aj o jeho sebedôvi a komplexoch.

Majstrami v jubilovaní a jubiláciách sú bezosporu Američania. Veľkolepá, pre nás až gýčová show sprevádza každý sviatok a v každej, i tej najmenej, je leitmotívom hrdé vyznanie - Som Američan!... Ten obrovský pocit patriotizmu je v Američanoch pestovaný od najútlejšieho detstva.

Sebedôvi a vlastenectvo - či nacionalizmus? - nechýba veru ani našim najbližším susedom, okázalo prezentujúcim svoju slávu i menej slávu minulosť. Len my sa akosi stále ostýchame hrdiť sa veľkými osobnosťami svojho národa, patrične osláviť úspechy tých najlepších. Povedať dnes, hoci pri slávení vynikajúcich výsledkov slovenských umelcov, vedcov, či športovcov tak po „americky“ - Som hrdý, že som Slovák, znamená stále riziko bŕlajúceho nacionalistu! Všeobecne je u Slovákov málo národnej hrdosti a ešte menej zodpovednosti za svoj štát. Stále sa nosí postoj skôr opačný: slová o našej neschopnosti a obmedzenosti sa nám denno-denne vnucujú do vedomia a žiaľ, bez zábran sa šíria i do celého sveta. A to ústami nie hocikoho, ale tých najprednejších tohto národa - politikov, intelektuálov, novinárov, ba najvyšších vládnych predstaviteľov. Aký obraz si na základe masívne šírených negatívnych informácií o nás a od nás samých môže o Slovensku vytvoriť zahraničie? Prečo až teraz, po výmene vlády, vyzýva náš najnovší minister financií, pán Filkus, novinárov k vytváraniu pozitívneho obrazu Slovenska, lebo veď dobrý imidž, „signály o politickej stabilite idú ruka v ruku so stabilitou ekonomickou“...?

Chcela som písať o výročiach významných slovenských osobností. Aj o moyzesovskom jubileu, ktorému je venované toto číslo Hudobného života. Hovoril o výročiach však dnes u nás znamená hovoriť aj o národnej hrdosti, suverenite, ale aj o národnom záujme! Pretože je v záujme Slovenska a jeho obyvateľov, aby sa konečne prestalo s hanobením vlastného štátu, s uprednostňovaním osobných záujmov či ziskov pred potrebami a záujmami Slovenska. Aby sme sa konečne sebedôvi a rovnocenne zaradili po boku ostatných národov a štátov. Sme povinní hájiť si svoje miesto na slnku najmä v mene tých, ktorých jubileá si dnes i v budúcnosti chceme s hrdosťou pripomínať.

MARTINA HANZELOVÁ

Divadlo Jonáša Záborského v Prešove svoje päťdesiatiny oslávilo v novej budove, odovzdanej do užívania v roku 1990. Je to vôbec prvá divadelná budova postavená na Slovensku od r. 1945.

Snímka A. Žižka

DITA MARENČINOVÁ

DIVADLO JONÁŠA ZÁBORSKÉHO V PREŠOVE 50-ROČNÉ

Väčšinu divadiel na Slovensku čakajú abrahámoviny až na budúci rok, Divadlo Jonáša Záborského v Prešove ich má už za sebou. Svoj profesionálny vstup do novodobého slovenského divadelníctva ohlásilo 30. januára 1944 premiérou hry Ferka Urbánka Škriatok. DJZ začínalo pod názvom Slovenské divadlo ako jednosúborové činoherné divadlo. Vzišlo a konstitovalo sa aj z členov ochotníckeho súboru Jonáša Záborského, ktorý vstúpil do povedomia prešovského publika ešte v roku 1940.

Divadelný život v Prešove si začal písať svoju históriu už dávno predtým, možno nemeckou hrou *Ein Zweifacher poetischer Act*, ktorú napísal, a s deťmi predviedol, prešovský pedagóg Peter Eisenberg v roku 1650 (o rok vyšla tlačou v Bardejove). Divadelný kritik a teoretik Ladislav Čavojský vo svojom historicky ladenom príspevku v publikácii *Polstoročie Divadla Jonáša Záborského v Prešove* (vydalo DJZ v Prešove s príspevom štátneho fondu Pro Slovakia, 1994) uvádza aj ďalšie zaujímavé fakty, napr. že v roku 1798 hrala v Prešove nemecká divadelná spoločnosť fašiangovú hru, ale v slovenskom, resp. šarišskom jazyku, čo sa potom zopakovalo v 19. storočí viackrát, že sa šariščina ozývala z javiska, ba dokonca Teodor Berzeviczy z Brezovice nad TORYSOU preložil do šarištiny aj úsek z libreta Belliniho opery *Norma*.

Od roku 1834 malo mesto vlastnú divadelnú budovu, ktorú vymenila novopostavená (dnes historická) divadelná budova v roku 1881, teda v roku, kedy si v Prahe museli na otvorenie Národného divadla, po jeho vyhorení, počkať ešte dva roky. Situácia po roku 1945 prešovskému Slovenskému divadlu nepriala. Chod a život divadla skomplikoval jednak odchod prešovskej činohry

na čele s (prvým) riaditeľom Andrejom Chmelkom v lete 1945 do Borodáčovho divadla v Košiciach, a potom fakt, že toto divadlo bolo nechceným dieťaťom Poverenia školstva a osvety, keď Andrej Bagar, vtedajší štátny intendant, počítal len s tromi štátnymi divadlami na Slovensku - v Bratislave (Národné divadlo), v Košiciach (Východoslovenské národné divadlo) a v Martine. Divadlo v Prešove napokon prežilo - i vďaka Družstvu (pri jeho zrode stál František Rell, riaditeľ od 1. 8. 1945), ktoré pri minimálnej štátnej dotácii získavalo peniaze a podporu i od východoslovenských miest a obcí. Na družstevnej báze pracovalo divadlo až do roku 1950, keď uznesením zo dňa 19. 1. 1950 bolo Slovenské divadlo poštátnené a premenované na Krajské slovenské divadlo (DJZ od roku 1956).

ZROD SPEVOHRY

Spevohra DJZ v Prešove vznikla o štyri roky neskôr ako činohra (v roku 1948). Vyčlenila sa úplne prirodzenou, neoficiálnou cestou zo súboru činohry, keď sa akútne začínala pociťovať potreba hudobného

divadla. Už v roku 1946 však činohra uviedla Gogoľovu *Ženbu* s hudbou A. Jiráka, ktorú našťudoval (pravdepodobne s členmi mestského orchestra) a dirigoval prešovský dirigent a skladateľ Ján Pöschl, ale aj operetu *Betina* rakúskeho skladateľa R. Stolza, za hudobnej asistencie J. Pöschla s choreografiou H. Mihalovej. V nasledujúcom roku - opäť v rámci činohry, bola našťudovaná opereta *Mam'zelle Nitouche* a Lehárova *Zem úsmevov* (!) s dirigentom J. Pöschlom a choreografiou E. Prieložného, ktorý bol najprv členom činohry a po vytvorení spevohry sa stal jedným z najúspešnejších mladokomikov (ale aj predstaviteľov tragikomických postáv) v dejinách tohto súboru. V roku oficiálneho vzniku spevohry (1948), uviedlo divadlo 13 premiér, z nich na spevohru pripadli štyri (*Polská krv*, Viplerov *Prvý valčík*, Gilbertova opereta *Náhody s Dorinou* a od toho istého autora *Malá hriechnica* v réžii F. K. Veselého). Zlatým vekom bolo obdobie umeleckej spolupráce s vynikajúcim - dodnes u nás nedoceneným režisérom - perfektným psychológom a znalcom vnútornej dramaturgie a gradačných uzlov v klasickej operete - **Karlom Smažikom** (1949-1956), práve v čase nesmierne dôležitom v živote rozbiehajúcej sa spevohry.

V 50. A 60. ROKOCH

spevohra koketovala aj s operou (a celovečerným baletom), posmelená možno sólistami mimoriadnych hlasových kvalít, medzi ktorými na prvom mieste bol I.

(Pokračovanie na 5. str.)

MOYZESOV HUDOBŇÝ ROK

Pri príležitosti 50. výročia úmrtia slovenského hudobného skladateľa Mikuláša Moyzesa, vyhlásili organizátori, Mestský úrad v Prešove, Katedra hudobnej výchovy PdF UPJŠ Prešov, Miestny odbor Matice slovenskej Prešov a Slovenská hudobná spoločnosť Bratislava obdobie od 6. decembra 1993 do 6. decembra 1994 za MOYZESOV HUDOBŇÝ ROK.

Tvorcom myšlienky, iniciátorom celého projektu je muzikológ a hudobný pedagóg Doc. PhDr. František Matúš, CSc., ktorého hlavným cieľom je predstaviť osobnosť Mikuláša Moyzesa celej slovenskej kultúrnej verejnosti, jeho život a tvorbu ako človeka a skladateľa s veľkými začiatkovými písmenami, ktorý dnes v povedomí hudobnej verejnosti neprávom žije v tieni svojho syna Alexandra Moyzesa. Práve blížiac sa 50. výročie úmrtia je príležitosťou podrobiť novej analýze život a tvorbu Mikuláša Moyzesa, zvýrazniť jeho miesto v skupine najstarších slovenských skladateľov, nazývaných tiež priekopníkmi slovenskej hudby, ktorí tvorili spojovací most k slovenskej hudobnej moderne reprezentovanej práve synom Alexandrom, Eugenom Suchoňom a Jánom Cikkerom.

Pre naplnenie tohto cieľa vytvorili prešovskí organizátori celý rad akcií, ktoré sa začali 5. decembra minulého roka sv. omšou za Mikuláša Moyzesa vo farskom kostole sv. Mikuláša a slávnostné otvorenie sa konalo v deň narodenín Mikuláša Moyzesa, 6. decembra 1993 v koncertnej sále Čierneho orla v Prešove. V úvodnom prihovore František Matúš priblížil podrobne osobnosť Mikuláša Moyzesa, skladateľa, organistu, pedagóga, autora školských učebníc (nielen hudobných), filozofa a estetika, zameraný na jeho tridsaťšesťročné pôsobenie v Prešove, ako prvého slovenského riaditeľa na dievčenskom učiteľskom ústave, správcu a učiteľa na mestskej hudobnej škole, organistu v prešovských chrámoch, koncertného umelca a organizátora hudobného života a tiež významného verejného činiteľa v správe mesta v r. 1919.

Otvárací koncert „Moyzesov hudobný rok“ prezentoval tvorbu Mikuláša Moyzesa, ktorá v sále Čierneho orla pravidelne znela pred šesťdesiatimi rokmi, potom už len sporadicky a v poslednom čase sa obmedzila len na slávnostnú predohru Naše

Slovensko, ktorou štátna filharmónia Košice pravidelne otvárala Prešovskú hudobnú jar. V úvodnej časti koncertu zazneli dve piesne *Nepi šuhaj, nepi...* v podaní tenoristu Ladislava Suchozu a *Vexilla regis* pre soprán v podaní Kataríny Hamrákovej, mladšej sólistky DJZ, tentoraz s klavírnym sprievodom, hoci pôvodne je táto cirkevná pieseň písaná so sprievodom miešaného zboru. **Prešovské sláčikové kvarteto** v zložení Svetlana Beriša - I. husle, Rozália Varcholová - II. husle, Ján Kačo - viola a Karol Medňanský - violončelo, prednieslo štvorčlenné *Sláčikové kvarteto č. 3 fis-mol*. Druhú časť úvodného koncertu tvorili orchestrálne diela, *Suita pre veľký orchester* (Predohra, Polonaise, Pochod) a *Vrchorská symfónia*. Orchester DJZ dirigoval umelecký šéf spevohry Július Selčan.

V snahe predstaviť Mikuláša Moyzesa ako pedagóga a tvorcú inštruktívnej literatúry zorganizovali Metodické oddelenie školskej správy v Prešove, Katedra hudobnej výchovy PdF UPJŠ a Asociácia učiteľov hudby Slovenska **jednodňový seminár pre učiteľov Hv a ZUŠ z východoslovenského regiónu**. Moyzesova pedagogická literatúra, najmä *Malá škola spevu I., II., III.*, klavírne zbierky *Našej mládeži* a *Naším deťom*, ktorú M. Moyzes napísal ako dodatok k Bayerovej škole a dva diely *Klavírnej školy*, v spoluautorstve s M. Vilecom sa tešili veľkému záujmu prítomných pedagógov. Žiaľ, dnes je táto pedagogicky hodnotná literatúra takmer nedostupná, všetky tieto diela boli vydané v štyridsiatych rokoch v Matici slovenskej. Využívať ju v súčasnosti ako základnú literatúru znamená prístupnú ju učiteľskej verejnosti obnovením vydania. V tomto smere záslužnú činnosť vyvíja vydavateľstvo „Matuš-music“ v Prešove, v ktorom vyšla zbierka cirkevných zborov pod názvom *Da mihi Jesu* a zbierka svetských zborov Mikuláša Moyzesa *Cesta do neba*. V ďalšom edičnom pláne vydavateľstva je práve inštruktívna tvorba, s pripravovaným titulom *Hráme najkrajšie melódie Mikuláša Moyzesa*. (Možno ich objednávať na t. č. 091/410 14.) **Tažisko spomienkových osláv bude v apríli** (M. Moyzes zomrel 2. apríla 1944), kedy okrem pietnej spomienky pri hrobe na mestskom cintoríne zaznie 6. IV. v koncertnej sále Čierneho orla v Prešove *Omša d-mol* v naštudovaní vysokoškolského miešaného zboru Technickej univerzity v Košiciach Collegium tech-

nicum a Orchestra spevohry DJZ. V povelkonočnom týždni 7. a 8. apríla sa uskutoční aj cyklus výchovných koncertov pre základné a stredné školy pod názvom **Poznávajme hudbu Mikuláša Moyzesa**, na ktorom prednesú Moyzesove diela žiaci oboch prešovských ZUŠ, Spevácky zbor mesta Prešova pri PKO, ktorý od svojho vzniku nesie názov MOYZES a **Prešovské sláčikové kvarteto**, ktoré okrem sláčikového kvarteta č. 3 fis-mol študuje v týchto dňoch aj sláčikové kvarteto č. 2 a-mol. Ich príspevkom do Moyzesovho hudobného roka bude naštudovanie všetkých štyroch sláčikových kvartet Mikuláša Moyzesa.

V polovici júna ožije Prešov opäť Moyzesovou tvorbou. Na **Veľkej scéne DJZ** bude scénické uvedenie melodramu Mikuláša Moyzesa *Čertova rieka, Lesná panna a Siroty*.

V závere roka v novembri je aj desiaty výročie úmrtia Alexandra Moyzesa a preto záver Moyzesovho hudobného roka bude zasvätený obom Moyzesovcom. **5. decembra** sa uskutoční **Sv. Omša za Mikuláša - otca a Alexandra - syna Moyzesa** tentoraz vo **františkánskom kostole v Prešove**. **Zborový a orchestrálny koncert z tvorby Mikuláša a Alexandra Moyzesa 6. decembra** t. r. by mal byť dôstojným záverom Moyzesovho hudobného roka. K sprievodným akciám bude patriť i obnovenie výstavy **Život a tvorba Mikuláša Moyzesa 5. 4.** v priestoroch Okresného múzea v Prešove. Prešovskí organizátori Moyzesovho hudobného roka vyzývajú hudobné inštitúcie na Slovensku, profesionálne hudobné telesá, učiteľov Hv na ZŠ a ZUŠ, masmédiá, aby sa konkrétnymi hudobnými podujatiami pripojili k prešovskej aktivite a pripomenuli si osobnosť Mikuláša Moyzesa v celoslovenskom kontexte. Doteraz iniciatívu prejavila len **Slovenská hudobná spoločnosť, ktorá v novembri plánuje realizovať muzikologickú konferenciu venovanú osobnosti Mikuláša Moyzesa**. Moyzesov hudobný rok by mal byť podnetom pre ďalšie uvádzanie tvorby Mikuláša Moyzesa, jej začlenenie do štandardného repertoáru profesionálnych a amatérskych hudobných telies a touto formou vstúpiť umelecký odkaz tvorcov dejín slovenskej hudby do vedomia národa.

Životné krédo Mikuláša Moyzesa bolo: *„Život mi dal za úlohu hudbu, by som životom naplnil mŕtvu akustický tón a týmto hudobným tónom rozšiel okolo seba život.“* A nám dal život za úlohu nedopustiť, aby čas odsunul tohto tvorca do zabudnutia.

IRENA MEDŇANSKÁ

ZALOŽENIE NADÁCIE ALEXANDRA MOYZESA

V tomto roku uplynie 50 rokov od smrti Mikuláša Moyzesa, skladateľa, ktorého dielo je slovenskej verejnosti menej známe, než by si zasluhovalo. Sú rôzne príčiny, prečo je tomu tak. Jednou z nich je aj skutočnosť, že veľká časť jeho diela je charakteru duchovného a teda v desaťročiach komunistického systému nemala veľa príležitosti na prezentáciu. Sporadické uvedenia Missy solemnis skôr potvrdzovali výnimku z pravidiel. V tvorbe Mikuláša Moyzesa sa však nachádza - okrem iného - aj množstvo cirkevných zborov a capella, ktoré vďaka vydavateľskej aktivite Dr. Františka Matúša sa dostávajú do rúk verejnosti. Sú to malé skvosty, ktoré potvrdzujú neobyčajnú melódickú invenciu majstra, doteraz viac spomínaného v súvislostiach vývoja slovenskej hudby, než skutočne poznaného živého muzikanta.

Rok 1994 je - zhodou okolností - aj desiatym výročím smrti syna Mikuláša Moyzesa, Alexandra. Pri tejto príležitosti z iniciatívy dcéry Prof. Moyzesa, Dr. Alexandry Jurkovičovej, vzniká Nadácia Alexandra Moyzesa. Táto nadácia si kladie za úlohu - nadväzujúci na ojedinelých 50 rokov pedagogickej činnosti prof. Moyzesa, ktorý za svojho života vychoval viacerých slovenských skladateľov, než ktorýkoľvek z jeho generačných druhov - napomáhať budúcim slovenskej hudobnej tvorby, udeľovaním štipendií mladým skladateľom a študentom skladby, víťazom skladateľskej súťaže Alexandra Moyzesa, usporiadavanej Slovenskou hudobnou spoločnosťou ako bienále. Pochopiteľne, nadácia bude podporovať aj všetky spôsoby šírenia diela oboch Moyzesovcov. Pred nedávnym premiérovým

uvedením Klavírný koncert v citlivej apretácii Ivana Hrušovského, ako aj fakt, že dodnes, päť rokov po novembri 1989, nebola ešte koncertne predvedená 8. symfónia, dedikovaná 21. augustu 1968 a dokončená vo februári 1969, teda presne pred štyrťstoročím, svedčí o tom, že aj v poznávaní diela Alexandra Moyzesa, nepomerne viac rozšírenom ako dielo jeho otca, sú doteraz biele miesta.

Zakladajúcimi členmi Nadácie Alexandra Moyzesa, ktorá bola registrovaná dňa 10. marca 1994, sú okrem rodinných príslušníkov Slovenská hudobná spoločnosť, Hudobný fond a Moyzesovo kvarteto. Adresa nadácie je Šafárikovo námestie 4, 811 02 Bratislava, telefón/fax je 32 32 25, alebo 36 49 17.

M. JURKOVIC

Slovenská hudobná spoločnosť, Hudobná a tanečná fakulta VŠMU, konzervatóriá v SR a Slovenský hudobný fond vypisujú

4. ročník skladateľskej súťaže Alexandra Moyzesa

Základným poslaním súťaže je v nadväznosti na skladateľský a pedagogický odkaz národného umelca Alexandra Moyzesa vytvoriť priestor pre uplatnenie práce mladých skladateľov a ich pedagógov. Prostredníctvom novovytvorených diel súťaže chce prispieť k obohateniu hudobnej výchovy na základných školách, základných umeleckých školách a posilniť sféru mimoškolskej hudobnej činnosti.

Podmienky súťaže:

1. Súťaž je neanonymná, zúčastníť sa jej môžu žiaci slovenských konzervatórií, poslucháči a absolventi VŠMU, JAMU a AMU vo veku do 30 rokov, ktorí sú občanmi SR.
2. Súťaž sa vypisuje v troch kategóriách:
 - a) skladby pre deti a mládež MŠ, I. a II. stupňa základných škôl a základných umeleckých škôl:
 - skladby pre sólové nástroje a komorné nástrojové skupiny
 - piesne so sprievodom
 - zboru a capella alebo so sprievodom nástroja
 - hudobno-výchovné projekty, v

- b) skladby sólistické alebo komorné instrumentálne rôzneho obsadenia pre amatérské súbory na školách 1. a 2. stupňa a konzervatóriách
 - c) skladby vokálne, instrumentálne, vokálno-instrumentálne komorného alebo koncertného charakteru pre profesionálnych interpretov (solistov alebo súbory v počte do 16 hráčov).
3. Súťažiaci môže zaslať skladby do všetkých kategórií. Žiakom konzervatórií môže porota udeliť osobitnú prémie vo všetkých kategóriách.
 4. Súťažné skladby musia byť pôvodné, vytvorené v období do 15. septembra 1994, dovtedy verejne neprevedené.
 5. Odborná porota, menovaná Predstavenstvom SHS, posúdi súťažné skladby a rozhodne o udelení cien.

6. Ocenené skladby budú odmenené cenami rovnakými vo všetkých troch kategóriách:

1. cena - 3000 Sk
2. cena - 2500 Sk
3. cena - 2000 Sk

7. Porota má právo niektorú z cien neudelíť, rozdeliť, alebo udeliť čestné uznanie.

8. Vypisovateľ súťaže bude víťazné skladby odporúčať na rozmnoženie v Slovenskom hudobnom fonde a na nahratie v Slovenskom rozhlasu Bratislava podľa možnosti.

9. Uzavierka súťaže je 15. septembra 1994. K súťažným skladbám je potrebné uviesť kategóriu, do ktorej je skladba zaradená, presnú adresu a vek autora.

10. Súťažné skladby treba zaslať na adresu: Slovenská hudobná spoločnosť Šafárikovo námestie 4 811 04 Bratislava tel. č. 36 49 17, 32 32 25

NESTARNÚCI AKO SWING

S prvým jarným dňom sa sedemdesiatin dožíva popredný jazzový pedagóg, „otec“ a dirigent Big Bandu bratislavského konzervatória, skladateľ, trombonista, aranžér B O H U M I L TRNEČKA.

Do Bratislavy prišiel ako čerstvý absolvent konzervatória v rodnom Brne, a to rovno do Slovenskej filharmónie na post trombonistu. V tomto telese pôsobil až do odchodu do dôchodku plných štyridsať rokov. Našiel si

však vždy cestu aj ku swingu - hral vo viacerých swingových kapelách. V období vzniku pesničkovej súťaže o Bratislavskú lýru sa začal prejavovať aj kompozične. Pesničky *Chod* v podaní Heleny Blehárovej, či *To všetko bolo včera* v interpretácii Marty a Teny Eleftriadu možno bez zaváhania označiť za hity.

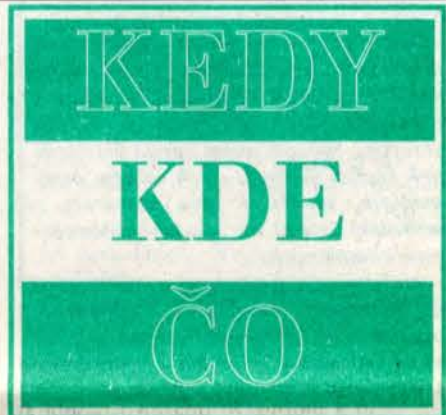
Od roku 1980 pôsobí ako profesor Konzervatória v Bratislave. V zime 1982 zakladá a vedie tanečný orchester, dnesný Big Band, ktorého členmi sa stali žiaci rôznych ročníkov Konzervatória. Od prvého verejného vystúpenia tohto v súčasnosti veľmi populárneho telesa uplynie v júni t. r. už 11 rokov. Prvá nim odchovaná generácia muzikantov sa môže pochváliť viacerými výraznými osobnosťami - päť rokov tu hrával trúbkar Juraj Bartoš, rovnako trúbkar, bubeník a dirigent

Anton Popovič a na trombone dve sezóny i jeho mladší brat Sáva (dnes Kopytovci), niekoľko školských rokov v ňom pôsobili basgitarista Juraj Griglák, klaviesista, skladateľ a aranžér Pavol Kvassay, gitarista Matúš Jakabčic. Ich úspechy sú nesporné aj úspechmi ich pedagóga. Rovnako ako ocenenia získané na jazzových festivaloch v Píerove, Žiline, či úspešné účinkovanie v Turecku, Francúzsku, Rakúsku, Maďarsku. Niet vari domáceho festivalu, či jazzového klubu, kde by sa Big Band nepredstavil.

Pri okružných jubileách sa zvykneme obzerať späť, hodnotiť. Bohumil Trnečka má za sebou roky nepremárneného a naplneného života, avšak na bilančovanie je ešte skoro. V dňoch nabitých prácou s nastupujúcou jazzovou a možno aj inak orientovanou muzikantskou generáciou, na to ani nezostáva času. Mladých podnecuje svojou energiou, odrastenejších očarúva vitalitou.

Veľa zdravia, sil a swingu, majstre!

EVA BORAKOVÁ

30. marec
SND Bratislava Ľudia a čas (19.00)
NS Bratislava Wright, Forrest: Granthotel (19.00)
SD Košice, Žilina G. Rossini: Barbier zo Sevilly (18.30)
SF Košice Veľkonočný koncert - Wagner, Vivaldi, Stravinskij, Franck; V. Klein - fagot, dir. B. Režucha
SO Banská Bystrica. Bohéma klub Stretnutie s B. Kriškom a M. Bendikom
31. marec
SND Bratislava G. Verdi: Nabucco (19.00)
SF Bratislava G. Mahler: L. Rybárska - soprán, I. Kirilová - alt, SFZ, dir. O. Lenárd
NS Bratislava SLUK - Syn človeka - Slovenské pasie (19.00)
SD Košice, Dubnica J. Strauss. Cigánsky barón
SO Banská Bystrica G. Verdi: Aroldo (18.30)
2. apríl
SND Bratislava V. Pátejd: Snehulienka a 7 pretekárov (11.00)
3. apríl
DJZ Prešov Slimáček, Zacharník: Princzná Pesnička (14.00)
5. apríl
SND Bratislava P. I. Čajkovskij: Labutie jazero (19.00)
Klarisky, MKS Veľkonočný koncert - Telemann, Vivaldi, J. S. Bach; Collegium Musicum Cantium (19.30)
SO Banská Bystrica T. Frešo: Martin a slnko
DJZ Prešov P. J. Oravec: ...ergo, klavírko! (19.00)
6. apríl
SND Bratislava G. Donizetti: Lucia di Lammermoor (19.00)
SF Bratislava, Moyzesova sieň Godár, Beethoven, Sostakovič: Moyzesovo kvarteto, D. Rusó - klavír (19.30)
SO Banská Bystrica T. Frešo: Martin a slnko (11.00)
7. apríl
SF Bratislava A. Dvořák: Stabat mater; E. Jenisová - soprán, M. Beňacková - alt, J. Kundlák - tenor, P. Mikuláš - bas, SFZ, dir. N. Bareza (19.30)
DJZ Prešov Slimáček, Zacharník: Princzná Pesnička (10.00)
8. apríl
SND Bratislava R. Wagner: Tannhäuser, I. premiéra (19.00)
SF Bratislava Program ako 7. 4.
SF Košice J. Grešák, Beethoven; M. Lapsanský - klavír, dir. - B. Režucha (19.00)
SO Banská Bystrica Lahire et Judith - francúzsky súbor moderného tanca (18.30)
9. apríl
SND Bratislava R. Wagner: Tannhäuser, II. premiéra (19.00)
SO Banská Bystrica V. A. Mozart: Don Giovanni (18.30)
10. apríl
Mírbačov palác Komorný koncert SSSK pri SHÚ - S. Hochel, I. Szeghy, E. Krák, J. Gahér, I. Zeljenka (10.30)
11. apríl
SND Bratislava R. Wagner: Tannhäuser (19.00)
DJZ Prešov P. Abrahám: Viktória a jej husár (10.00)
12. apríl
SND Bratislava G. Verdi: La Traviata (19.00)
DJZ Prešov P. Abrahám: Viktória a jej husár (10.00)
13. apríl
SND Bratislava G. Puccini: Madame Butterfly (11.00)
SO Banská Bystrica, Bohéma klub Spievajú Malachovský (17.00)
DJZ Prešov Od Offenbacha k muzikálu (10.00)

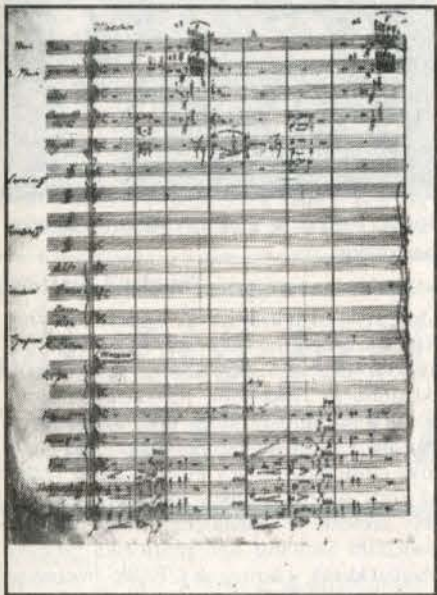
Mikuláš Moyzes.

50 rokov od úmrtia skladateľa, pedagóga, organistu, zbornajstra a filozofujúceho hudobníka Mikuláša Moyzesa (6. 12. 1872 - 2. 4. 1944) navodzuje asociácie s názormi historikov umenia, z ktorých mnohí sú presvedčení, že aspoň polstoročný odstup je nevyhnutný pre objektívne zhodnotenie toho ktorého tvorca. S týmto názorom možno súhlasiť, alebo i polemizovať; horšie je, že v našich kultúrnych podmienkach je to

LADISLAV BURLAS

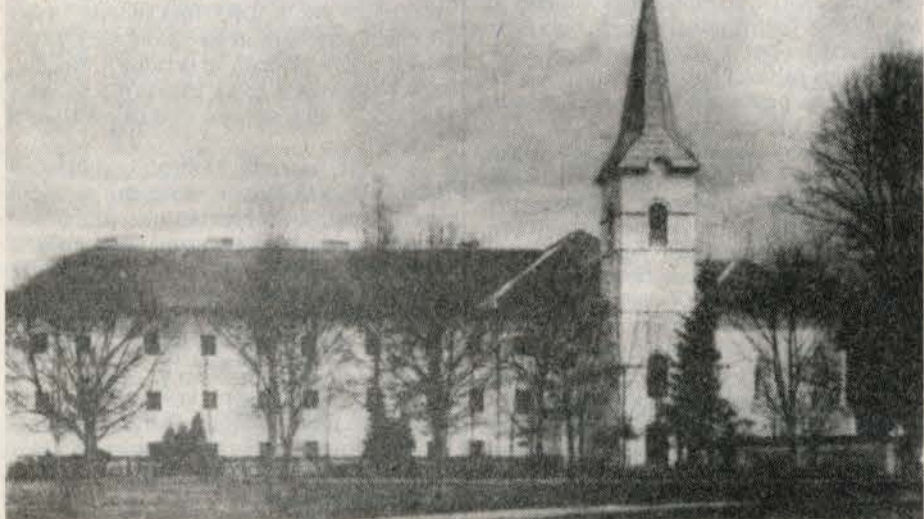
50 ROKOV OD SMRTI MIKULÁŠA MOYZESA

dostatočný odstup pre odchod do zabudnutia, ba možno, že i takáto časová vzdialenosť je u nás prebytočne dlhá, nám stačí na stratu pamäti oveľa menej. No zdá sa, že práve v súčasnosti snaha hudobných historikov sa stretáva s priaznivejším ohlasom hudobnej verejnosti a možno, že priaznivo pôsobí aj obava z kultúrneho vákuu, ktoré nie je priaznivé pre emancipačné snahy národnej komunity. S dojatím beriem do rúk dve notové publikácie svetských a cirkevných zborov Mikuláša Moyzesa, ktoré nedávno vyšli v súkromnom vydavateľstve v Prešove; beriem ich do rúk v čase, keď sme si zdecimovali perfektne vybudované hudobné vydava-

Autograf 2. suity pre malý orchester M. Moyzesa

Učiteľská prípravovňa v Kláštore p. Z.

Učiteľský ústav v Kláštore pod Znievom

telstvo, ktorého gramoplatne - a to aj súčasných autorov - sa na bratislavských chodníkoch predávajú za cenu jednej či dvoch čiernych káv. Tu sa zdržím vybočenia a zmienky o slovenských paradoxoch - ako by to povedal žijúci klasik, lebo to, tu na tomto mieste je nie najvhodnejšie.

Ten päťdesiatročný odstup som nespomenul samoučelne. Teraz bez cudného vykrúcania a obchádzania možno povedať, že len čo syn Mikuláša Moyzesa, Alexander, technicky prerástol svojho otca, kde-tu vylepšil otcove skladby a v niektorých prípadoch prekročil korektorskú mieru, čo sa azda najviac prejavilo v prepracovaní záveru *Malej vrchovskej symfónie* (efektne finále symfonického charakteru nie je práve najľahšou záležitosťou), alebo v Sonatine pre klavír, v ktorej ide o Alexandrovu kompozíciu na otcove témy. Nechcem byť detektívom, možno, že tých zásahov nad únosnú mieru mohlo byť viac (*Missa solemnis in C dur, Päť šarišských piesní pre miešaný zbor a klavír, predohra Naše Slovensko* vzniklo z pôvodného organového prelúdia v C dur a i.). Syn Alexander svojou autoritou udržiaval zmienky o týchto skutočnostiach vo veľmi „temperovanej“ verzii a rozsahu: otec mal nápady, ktoré pre skromné skladateľské vzdelanie nevedel dostatočne zúžitkovať. Samotná podstata tejto skutočnosti by sa dala aj dnes odbaviť jednoduchou otázkou: „No a čo? Nebol v dejinách hudby dosť aranžérov, transkribentov a podobných upravovateľov? Hudobné dejepisectvo napokon aj tak uvedie veci na pravú mieru. Problém tejto povahy má však ešte aj ďalší príčinný aspekt. Mikuláš Moyzes do konca prvej svetovej vojny komponoval organové skladby, cirkevné zborové, svetské zborové (aj na maďarské texty), umelé piesne (rovnako tak), inštruktívne skladby a výraznejší pokrok v technickej vyspelosti a „slovenskosti“ - chápanej na spôsob generácie našej hudobnej

moderny - sa objavuje až po prvej svetovej vojne a najmä v čase, keď už A. M. študoval v Prahe a cieľavedome vytváral národnú hudbu na spôsob svojej generácie. A tu šlo pravdepodobne o prestížnu príčinu zo strany A. M. ukázať svojho otca - skladateľa 1. že bol autenticky najľahší, 2. že na rozdiel od rovesníkov písal kultivovanú inštrumentálnu, orchestrálnu, resp. vokálnoorchestrálnu hudbu a napokon 3. svojimi dielami stál na čele svojej generácie a bol priamym predchodcom štýlu slovenskej hudobnej moderny. Dnes problém rivalít medzi Mikulášom Moyzedom, Mikulášom Schneiderom-Trnavským a Viliamom Figušom Bystrým sa nám javí celkom ináč, než za ich života: každý z nich bol svojský, mal klady i problémové kvality a nikoho z nás nezaujímá problém priority medzi nimi (aká vlastne by to mala tá priorita byť okrem profesionálnej zdatnosti, invenčnosti a rozsahu tvorby?) a javia sa nám v úlohe priekopníkov našej hudby ako celok, v ktorom každý je svojím spôsobom osobitý.

Naše úvahy by však mali iba abstraktný charakter, keby sme neprihliadli na biografické fakty, ktoré určovali život Mikuláša Moyzesa. Narodil sa v učiteľskej rodine vo Zvolenskej Slatine. Ako s trojročným sa s ním presťahovali jeho rodičia do Divína. Pomocný učiteľ Teofil Trimmel s ním začal preberať základy hudby (rodičia spravidla nebyvajú uznávanými pedagógmi svojich detí). Od r. 1883 je mladý Mikuláš na gymnaziálnych štúdiách v Banskej Bystrici, o štyri roky neskôr v Revúcej (na oboch školách sa vtedy pestovala aj hudba). Po maturite študuje učiteľský ústav v Kláštore pod Znievom. Z ústneho podania autor týchto riadkov vie, že jedným z určujúcich kritérií pre prijatie na učiteľské štúdium bol nielen „dobrý sluch“, ale aj slušné hudobné vedomosti a schopnosti. Na učiteľskom ústave v Kláštore pod Znievom

Rodisko Mikuláša Moyzesa Zvolenská Slatina

dostal od Alberta Štepanku, učiteľa hudby, veľmi solídne hudobné vzdelanie, praktické i teoretické. Ale to všetko stačilo iba na tzv. kantorskú skúšku - čo však predpokladalo schopnosti spievať, organovať, viesť a nacvičovať zbor). Zakrátko po skončení štúdií pôsobil v Berehove, o dva roky neskôr v Senteši, od r. 1895 v Egeri, kde sa mu vyskytla možnosť ročného vzdelávania u skladateľa Ernő Lányiho; r. 1897 sa sťahoval do Veľkého Varadína, kde pôsobil štyri roky a odkiaľ si našiel kontakty na ostrihomského regenschoriho Kerscha a budapešťianskeho regenschoriho Vavrinceza. Ale r. 1901 je už preložený do Čurgova v Šomoďskej župe, od r. 1904 sa

slovenských textov, organové skladby majú inú atmosféru než Malá vrchovská symfónia, alebo jeho piesne. Nad jeho tvorbou stojí vyšší duchovný princíp utvárajúci celý mysliteľský systém. Už svojho času (v rokoch 40.) prof. Kresánek upozornil na originálne estetické názory M. M. Patri ku cti terajšieho vydavateľa jeho skladieb, Doc. Dr. Františka Matúša, že v zbierke cirkevných a v zbierke svetských zborov uverejnil viacero citátov z myšlienok M. Moyzesa. Tu uvedme aspoň niekoľko zlomkov:

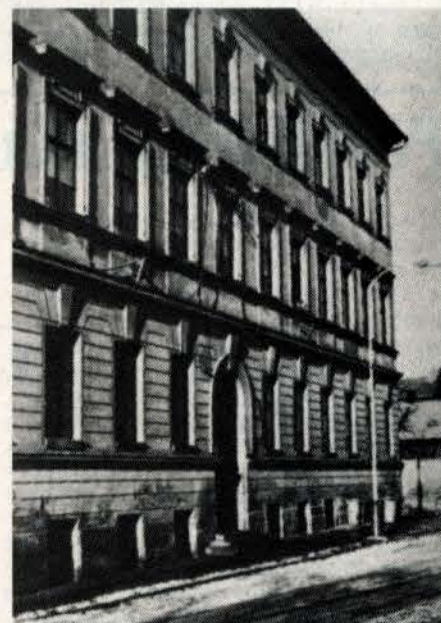
„Ak umelec berie materiál zo zdrojov tmy, celá jeho práca ostane tmou, ktorá mu bude hatiť vo voľnom pohybe, vo

stal učiteľom (profesorom) hudby v Kláštore pod Znievom na ústave, kde predtým sám študoval. Bola by to azda neskromnosť žiadať od čitateľa, aby si na mape Uhorska zakrúžkoval spomínané miesta a môže si utvoriť obraz o tom, ako „rotoval“ M. Moyzes po krajine a pridávam ešte poznámku, že to bol častý osud pedagógov v bývalom mocnárstve. Nasledujúcim miestom pôsobiska už bol Prešov, kde sa už r. 1909 zúčastňuje na zakladaní hudobného spolku (pravdaže, maďarského), ktorý sa stal aj zriaďovateľom mestskej hudobnej školy. Tu sa naskytla M. M. možnosť profesionálneho pedagogického pôsobenia. Keďže už odvtedy M. Moyzes Prešov ako svoje pôsobisko neopustil, môžeme povedať, že za prvých 37 rokov života dvadsaťkrát menil miesto svojho pobytu či pôsobenia a to ako z rodinných, tak i zo zamestnaneckých dôvodov. Za takýchto okolností získať čas i silu na hudobné vzdelávanie (a to sčasti už popri zamestnaní) predpokladalo nemalú húževnatosť. Keď sa okolo štyridsiatky usadil v Prešove, venoval sa nielen pedagogickým povinnostiam a organizátorskej práci, ale trúfal si aj na tvorbu väčších hudobných skladieb. Po roku 1918, keď u nás nastalo profesionálne vákuum, pracoval dokonca aj v štátnej správe a ešte stihol v priebehu troch rokov uverejniť deväť školských učebníc. Od r. 1918 začína sa aj výraznejšie prejavovať ako slovensky orientovaný hudobník. Jeho štýlovú orientáciu určovali také štýlové a kompozičnotechnické fakty, ktoré mohol získať štúdiom diel J. S. Bacha, Josepha Haydna a celej prvej viedenskej školy, P. I. Čajkovského, A. Dvořáka a E. Griega - a slovenských ľudových piesní. Jeho tvorba je popri všetkej invenčnosti poznačená **funkčnosťou**, teda potrebami a možnosťami prostredia, v ktorom pôsobil. Ako organista tvoril *organové skladby*, ako regenschori *cirkevné skladby* (zborové, omše), ako pedagóg *inštruktívne skladby*, *klavírnú a organovú školu*; pre spevákov tvoril *piesne pre sólový spev*, *zborové skladby*, *upravoval slovenské ľudové piesne*, *tvoril pre husle a klavír*, *violončelo a klavír*, *hornu a organ*; zostavil *školský spevníček pre slovenské školy*. Popri tom všetkom, čo som stačil vymenovať r. 1906 napísal *Missu solemnis in C dur* (na počesť narodenia svojho syna), ďalšiu *omšu in d-minor*. Je autorom *piatich melodram*, čo je v našej skladateľskej tvorbe vzácny druh a napokon, keď to spoločenské podmienky umožňovali, stával sa autorom náročnejších skladieb, nechcel ostať iba „maložánrovným“ autorom. V nových poprevratových a medzivojnových podmienkach stihol napísať *sedem orchestrálnych skladieb*, z nich jedna je *Malá vrchovská symfónia*, dve *orchestrálne suity*, *slávnostná predohra Naše Slovensko*. Tu niekde zasiahla morálna a možno i technická pomoc svojho syna. Napísal *štyri sláčikové kvartety*, *jedno dychové kvinteto a jedno dychové sexteto*. Azda v komorných a orchestrálnych dielach dosiahol M. M. najzdarilejšiu syntézu svojho individuálneho a „slovenského“ štýlu. Ale na tvorbu Mikuláša Moyzesa by sme nemali hľadieť iba z jedného, povedzme, nacionálneho aspektu. Polyfunkčnosť jeho tvorby ho viedla ku zhudobňovaniu maďarských, latinských i

vzlete do regii pravého duševného života, života svetla a pravdy. Kde niet pravého života, tam panuje smrť a smrť nikdy nebola ani nebude umením“.

„Život je obrovský, nekonečný Golský prúd, ktorý ťahne vesmírom, zachytíac svojou dráhou aj našu zem... a človek je atómom tohoto nekonečného prúdu života...“

„Šťastie človek často hľadá v ťažkej a

Mestská hudobná škola v Prešove

Snímky archív HŽ

tvrdkej matérii, ale tá ho vždycky viac a viac priláča k temnej zemi. (...) Hmota je záclona, ktorá zakrýva pred nami to duševné, to čo voláme životom. Áno, tá vonkajšia materiálna čiastka hudby sa časom vždycky mení, ale jej podstata, teda život, pravda, je večná, nezmeniteľná.“

„Nie rozum robí hudbu umením, ale život, povedzme teraz už rovno: cit. Nie to je vysoký stupeň života, keď poviem: „Viem, že žijem!“, ale keď poviem: - „Cítim, že žijem!“

„...aj klam sa môže stať umením, keď ho podávam v umeleckom rúchu tak, že ho druhý drží za pravdu. Ťažko nám tu čisté dištingcie zahrnúť do slovy, lebo v umení účinkujú takéto faktory, také duševné emócie a pohyby, ktoré už nepatria do oblasti mozgového rozumu, ktoré len vycítiť môžem - ak viem!“

Taký bol Mikuláš Moyzes, ako vidno stále nám málo známy skladateľ, pedagóg, zbornajster, organista a filozof. Dôležité by bolo, aby jeho hudba pre nás žila a bola súčasťou nášho kultúrneho bytia.

MATINÉ V MIRBACHU

Koncert Slovenskej hudobnej únie (v Mirbachovom paláci 9. januára) bol venovaný tvorbe slovenských skladateľov. Najskôr v podaní P. Drlička a klaviristky E. Mazanovskej sme si vypočuli Hudbu pre klarinet a klavír D. Martinečka. V tejto hudbe jednoznačne dominovali elegické nálady, snivé hudobné obrazy. Je to vlastne malé klarinetové prelúdium s výrazne podčiarknutým klavírnym partom. Zdá sa, že tento zámer skladateľa vycítili i sólisti a stvárnilli dielo prirodzene a pútavo. Violončelista Ján Slávik mal možnosť prezentovať svoje interpretačné majstrovstvo predovšetkým v rámci náročného diela pochádzajúceho z pera L. Rajtera. Bola to Suita pre violončelo sólo č. 1. Hudba náročná nielen pre interpreta, ale i poslucháča - vyžadujúca si veľkú dávku koncentrácie. Violončelo ako sólistický nástroj sa tu prezentuje v širokých súvislostiach. Predovšetkým v oblasti rozvrstvenej tematickej práce (veď formové dielo neprestajne osciluje medzi suitou a sonátou), ďalej náladových premien (improvizácia, Ária, Intermezzo, Tanec) a napokon i samotného timbrového a dynamického spektra, ktoré je v tomto diele bohaté štruktúrované. Rajterova hudba predstavuje kompozične koncentrovaný obraz nástrojových daností. V každom smere je to vlastne koncertantná štúdia v tom najsyntetizujúcejšom slova zmysle. Dielo môže zaujať každého poslucháča, takpovediac po prvom počutí. Zatiaľ čo Rajter sa vo svojej Suite vybral po nevyšľapanej ceste, I. Dibiak vo svojich Akvareloch pre klarinet a klavír op. 50 kráča po cestách, ktoré už v dávnejšej minulosti vychodili veľkí klasičtí európskej hudobnej moderny. Návraty musia mať svoje vnútorné opodstatnenie. Inak sa ocitáme na póde množenia hudby, ktoré nemá konca. Akvarely majú však i svoj profesionálny vklad. Sú zručne napísané, dramaturgicky použiteľné a naviac, boli i dobre interpretované (P. Drlička, E. Mazanovská). Na okamih sa zastavme aj pri Sonáte pre violončelo a klavír E. M. Iršaiho (interpreti J. Slávik, D. Rusó). Táto hudba má v sebe zašifrovaný zvláštny nostalgický podtón (v podtexte nesie táto hudba názov - Lúčenie). Celé dielo vlastne k tomuto cieľu aj smeruje, kompozičnými prostriedkami nesmierne dojemnými, citovo vzrušujúcimi a esteticky účinnými. Interpretácia bola opäť mimoriadne pôsobivá.

Záverecná časť koncertu patrila dvom klarinetom. Peter a Matej Drlička nám sprostredkovali najskôr dielo P. Cóna Dvojhra pre dva klarinety. Opäť sme si uvedomili ako majstrovsky vedel Cón písať komornú hru. Koľko invenčnej sily a príťažlivosti je v jeho hudbe. Podobnú radosť z hravosti sme pocítili i v Kubičkovom Príbehu pre dva klarinety op. 89. Rozkoš z tvorenia bola i tu dominujúca na báze veľmi dobrej interpretácie.

IGOR BERGER

* * *

Nie často sa stáva lesný roh nástrojom, na ktorom je postavená dramaturgia koncertu. Stretnutie v Mirbachovom paláci (16. januára) však ukázalo, že v rámci dobrej dramaturgickej koncepcie je všetko možné. Predstavili sa František Šupín - lesný roh, Júlia Šupínová - klavír a Moyzesovo kvarteto. Čo bolo vlastne v programe tohto koncertu vskutku vynaliezavé, to bolo zapojenie Moyzesovho kvarteta do tohto programového projektu. Takže lesný roh sa nám predstavil jednak v úlohe sólistického nástroja v súčinnosti s klavírom a napokon i ako nástroj fungujúci v súčinnosti komorného muzicírovania. Okrem toho i diela, ktoré v rámci tohto komorného koncertu odzneli sú málo známe a veru zriedkavo sa objavujú na našich koncertných pódiiach. Napríklad Schumannove Adagio a Allegro op. 70 patrí nesporne k hodnotám, ktoré si zasluhujú našu pozornosť. Veď Schumannova hudba tu nič nestráca zo svojho poetického čara. Podobne napríklad i Beethovenova Sonáta F dur op. 17 pre lesný roh a klavír nepatrí k dielam, ktoré by u nás bolo známe. Na rozdiel od Schumanna ide tu vlastne o nízke opusové číslo a to snáď môže byť i jeden z dôvodov prečo sa táto sonáta nedostala do širšieho povedomia verejnosti. Dobrá interpretácia sa tu snúbila s vynaliezavou dramaturgiou a to je vždy šťastná zhoda okolností. Ak boli pre nás neznáme spomínané diela Schumanna a Beethovena, tak ešte neznámejší je pre nás skladateľský odkaz Antona Franza Hoffmeistera (1754-1812). Od tohto videnského skladateľa sme si vypočuli v podaní Moyzesovho kvarteta a F. Šupína Kvinteto As dur pre lesný roh a sláčikové kvarteto. Stretli sme sa teda s dielom z obdobia videnského klasicizmu, ktoré právom patrí na koncertné pódium. Opäť sme boli svedkami dobrej interpretácie. Je dobré, že táto dramaturgická vynaliezavosť vlastne sprevádzala celý komorný koncert. Totiž rovnako i v záverečnej časti tohto komorného matiné sme boli svedkami predvedenia diela A. Glazunova, bola to Idyla pre lesný roh a sláčikové kvarteto - teda opäť spoznávanie málo poznaného a na záver vtipná a brilantná skladba G. Wintera Hunter's Moon pre lesný roh a klavír. Záplava diel, ktoré sú u nás málo frekvencované ma nutí vysloviť konštatovanie, že u nás na Slovensku zatiaľ vlastne neexistuje festival komornej hudby. Ukazuje sa, že komorné koncerty v rámci iných dramaturgických projektov môžu byť síce nesmierne zaujímavé, no s myšlienkou samostatného festivalu komornej hudby by sme sa mali vážne zaoberať.

IGOR BERGER

Prehliadka mladých organistov

Na prehliadky mladých organistov sa všetci tešia. Mladí si zahrajú a na svojich výkonoch si overujú postoj aj pedagógovia, ktorí konfrontujú svoju prácu s kolegami. Poslucháči počujú a orientujú sa v nových umeleckých typoch, vynárajúcich sa pre našu hudobnú kultúru. Sympatický na týchto prehliadkach je práve moment prezentácie individuálnej výchovy, ktorou pedagógovia ponúkajú adeptom priestor pre vlastnú kreativitu, rozvoj a názor. Jednotlivé interpretácie sa už neponášajú jedna na druhú, repertoár sa neobmedzuje na klasické „školské“ čísla. Pedagógovia i poslucháči hľadajú nové, menej známe tituly.

Tretoročička Bernadetta Šuňavská (prof. Emília Dzemjanová) z Konzervatória v Košiciach mala príležitosť sa popasovať so spolužiakami z Bratislavy z triedy prof. Imricha Szabóa. Vysokoškolskí Martin Kovárik (doc. J. V. Michalka) a Štefan Ternóczy (z tr. prof. F. Klindu) zasa popustili uzdu svojej fantázií a prezradili, čím disponuje ich bohatý, kreatívny arzenál a čo všetko dokážu práve vďaka týmto dispozíciám vypovedať inak, po svojom. Takýto gejzír nápadov rokmi postupne usmernia a vytvoria si vlastný štýl. Čo robia dnes je výborné, perspektívne i keď s mladíckym rozletom bezhraničnosti. Štefan Ternóczy to dokumentoval na rozsiahlych partitúrach Bacha (Toccata-Adagio-Fúga C dur BWV 564) a M. Regera (Fantázia na chorál „Wie Schön leucht uns der Morgenstern op. 40 č. 1), Martin Kovárik zasa na širšej autorskej predstave - zväčša však francúzskej proveniencie. Po Passacaglii c mol BWV 582 J. S. Bacha, zažiaril vo Widorovom Allegre-vivace z V. symfónie f mol op. 42, Franckovom Priere op. 20 a Guillouovej Toccate. Tohoročnú absolventku Konzervatória v Košiciach (tr. prof. Dzemjanová) Moniku Melcovú som počula iba z nahrávky, no práve záznam

Monika Melcová

Snímka archív HŽ

zachytiť každý detail ako pod drobnohľadom. Preto môžem prehlásiť, že cestu, ktorú si zvolila štúdiom na vysokej škole vo Viedni, pri jej ambicióznosti a talente možno označiť za sľubnú cestu na zahraničné pódium. V Bachovej Toccate a fúge F dur BWV 540 a v Troch tancoch J. Alaineho je citfelný jej interpretačný posun. Oproti rokom minulým získala sebaistotu, ktorú dnes neprejavuje iba v brilantnom tempe, ale predovšetkým vníma hudbu diela a jeho autentický podstatu, vyplývajúcu zo špecifík rukopisu autora. Tento milový krok, o ktorý postúpila za posledný rok, môže byť iným predpokladným stupienkom pre budúcu koncertnú dráhu. Verme, že nesklame. Zatiaľ je to perspektíva - podobne ako u ostatných študentov, ktorých som mala možnosť z košickej prehliadky počuť.

ETELA ČÁRSKA

Benefičný koncert

Slovenskí umelci sa v ostatných rokoch naučili pomáhať, získavať priazeň publika i svojou štedrosťou voči chorým, najmä deťom. Naši umelci sa to pomaly učia: odovzdávať rovnako úprimne, umelecky adekvátne i v rámci nehonoraného koncertu. Počula som ich niekoľko. V každom prevládol duch tvorcu v symbióze s jeho osobnostným naturelom. V kostole u Jezuitov v Bratislave Dr. Ferdinand Klinda premiéroval čiastočne zrekonštruovaný organ. I keď, samozrejme, jeho podstata vyplývajúca z materiálu sa odstrániť nedala, vznikla prospešná vec nielen pre hudobníkov-organizátorov v centre mesta, ale priamo i pre liturgické ciele, pretože organ a vôbec hudba sa stala po II. vatikánskom koncile priamou súčasťou - partnerom katolíckej liturgie, čo vyžaduje i adekvátnu úroveň nástroja a predovšetkým tých, ktorí na týchto nástrojoch hrajú. Počas festivalu Slovenské historické organy nám to potvrdil i dôstojný pán Jozef Konečný, ktorý vedie oddelenie liturgickej

hudby v spišskokapitulskom seminári a má tento odbor na starosti i v rámci tamjšieho biskupstva. Verme, že vlastným pričinením každého organistu v chráme a vyučováním odboru na konzervatóriách sa aspoň čiastočne vylepší značne kritická situácia. Preto správcom jezuitského kostola držíme palce, aby chrám v centre mesta mal hudbu na partnerskej úrovni s duchovným slovom.

Pre spomínaný benefičný koncert si Dr. F. Klinda pripravil starostlivý výber z domácich i zahraničných programových objavov, ktoré fixoval už aj na CD a ktoré v hojnej miere zneli počas Vianoc i v rozhlasovom vysielaní. Pastorely Schnitzera, Aldrovandiniho, Kuchařa, podobné spracovanie skladieb Bacha, Vierneho, Boellmanna atď. dopĺňali spoluúčinkujúci - flautista Marián Turner a speváčka Gabriela Pittnerová. Žiaľ, v značnej miere prezrádzali oslabené interpretačné prepojenie, ktoré možno dosiahnuť dlhšou spolupracou.

ETELA ČÁRSKA

SLÁVNOSTNÝ KONCERT OLUN-RÁDIA BRATISLAVA

pri príležitosti udelenia Ceny Pavla Tonkoviča Jozefovi Peškovi

Spolok hudobného folklóru pri Slovenskej únii a Slovenský rozhlas uskutočnili 9. 2. v koncertnej sieni rozhlasu koncert, konaný v súvislosti s udelením Ceny Pavla Tonkoviča. Stalo sa už tradíciou, že tieto koncerty sa konajú v čase narodenin umelca, po ktorom je cena pomenovaná. Nečudo teda, že na úvod koncertu zaznela „Vrchárska náhoda“, v interpretácii Orchestra ľudových nástrojov Rádia Bratislava, s ktorou je meno Pavla Tonkoviča najvýraznejšie späté.

Cenu Pavla Tonkoviča za rok 1993 Spolok hudobného folklóru pri SHU navrhol Jozefovi Peškovi. Slovenský hudobný fond mu ju udelil pri otvorení Bratislavských hudobných slávností 1993. Cenou je zvýraznené to, že Jozef Peško inštrumentalista, flautista, hráč na mnohé ľudové hudobné nástroje (fujaru, pišťaly, gajdica, drumbľu a ďalšie pastierske nástroje), prispel k obohateniu hudobno-folklórného žánru na profesionálnej úrovni. Svedčí o tom množstvo nahrávok najvyššej umeleckej kvality v rozhlase, v televízii i vo filmovej hudbe, rad významných koncertov s OEUN, SEUK-om, Lúčnicou doma i v zahraničí.

V poslednom období, keď dozrel čas na odpočinok, venuje sa J. Peško i pedagogickej činnosti, umelecky vedie skupinu „Musica pastorum“, mladých hráčov na pastierske ľudové hudobné nástroje. Je to ďalší výrazný a hodnotný vklad do nášho hudobného diania. Koncert bol súčasne malou umeleckou prehliadkou hry a virtuozity Jozefa Peška. Pred OEUN sa postavil s fujarou v skladbe „Nóty moje, nóty“, od Igora Bázlika, rozozvučal ju v plnej kráse a majestátnosti. Čaro zvuku fujary vo farbách priam orchestrálnych odtieňov, v rozfučkoch i prefukoch, ale hlavne vo virtuozite hráča, je naozaj bytostným Peškovým tajomstvom. Má pre ňu neobyčajný cit, vrodene dispozície. Koncert obohatili i Peškovi hostia. Jeho najbližší priateľ zo SEUK-u Štefan Kliment zaspieval pieseň „Javoria, javoria“, z Dobrej Nivy (úprava Š. Molota), tak citlivo a dojímavé, že bola najrúcejším prejavom gratulanta. Spev doplnil hrou na pišťalu koncovku i krásnou spomienkou na priateľské stretnutia i muzicírovanie v SEUK-u.

Gajdoš Anton Vranka (sólo „Gajdošu, gajdošu“, úprava I. Dubecký) spolu s J. Peškom sa ako dvojica vynikajúco dopĺňajú pri striedaní rôznych ľudových nástrojov na koncertných vystúpeniach. Spevom a svojším spôsobom umeleckého prejavu odovzdala svoju gratuláciu J. Peškovi Darinka Laščiaková. Osobitá časť koncertu patrila inštrumentálnej skupine „Musica pastorum“, v ktorej má J. Peško 6 detí, malých virtuózov v hre na ľudové hudobné nástroje. Peško na ich čele striedal spolu s nimi rôzne ľudové hudobné nástroje: fujaru, trombitu, pišťaly koncovky, šesťdielkové fujary, gajdicu, drumbľu, atď. Najmä skupinová viaczvuková hra vzbudila veľkú pozornosť. Vo farbách viacerých nástrojov i v zlo-

žitosti ladenia vznikali naozaj jedinečné a vzácne hudobno-zvukové nálady, ktoré sa vymykali z doteraz známych kombinácií. Z mladých interpretov sa výborne osvedčili Maroš Červenák, Rudolf Dajnovič, Milan Krňa, Silvia Heldová.

Na scéne vystriedala deti speváčka Helena Závodníková zo Žiliny. Priniesla pozdrav v podobe lyrických kysuckých piesní (úprava Ondrej Demo a Jaroslav Straňavský), ktoré J. Peško jedinečne obohacoval zvukmi pišťal. Bola to vzácna symbióza obrazov jarnej prí-

Jozef Peško s členmi súboru Musica pastorum

Snímka Z. Baštová

rody, svojých krás Kysúc v speve i hudbe. Napokon rozohral Orchester umelecký vedúci OEUN, Miroslav Dudík koncertnou skladbou P. Tonkoviča: Brnkacia-Zrážajova nóta (sólo cimbal), ktorú doplnil gratuláciou, ale i krátkymi spomienkami na prvé roky činnosti OEUN, v ktorom bol J. Peško už zrelý umelec, sólista. Dôkazom umeleckej zrelosti i virtuozity bola skladba Svetozára Stračinu Reč pastierska (zhraná playbackom), v ktorej sa J. Peško prezentoval pastierskou drevenou trúbou „trombitou“. Mimoriadne náročný part a množstvo vstupov multiplybackovou nahrávkou v elektroakustickom štúdiu, ako i výsledné umelecké dielo bolo na medzinárodnej rozhlasovej súťaži PRIX DE MUSIQUE FOLKLORIQUE DE RADIO BRATISLAVA 1983 ocenené striebornou medailou. Ale J. Peško získal i zlatú medailu za skladbu S. Stračinu Reč pastierska a Igora Bázlika Čo to vtáča šteboce. V nich sa prezentovala pišťalami a fujarami.

Koncert uzavreli „Dobročeske nóty“, od Ivana Dubeckého, v ktorých sa pred orchestrom v skupinovej hre pišťalkárov predstavili už mladí virtuózní hráči, Peškovi žiaci. Rad gratulantov, Peškových priaznivcov, ba i dlhotrvajúci potlesk v závere koncertu boli dôkazom, že Jozef Peško, sólista inštrumentalista so svojimi nevšednými hudobnými nástrojmi sa zapísal do srdca milovníkov hudobných krás, výrazne obohatil slovenskú hudobnú kultúru v hudobno-folklórnem žánri. Oprávnenosť ocenenia potvrdili tento umelecky vzácny i ľudsky hodnotný koncert.

ONDREJ DEMO

JOSÉ CARRERAS: SPIEVANIE S DUŠOU

Detstvo - debut v jedenástich rokoch

Moje detstvo plynulo mimoriadne radostne a šťastne. Na mnoho vecí sa pamätám veľmi presne, mnohé viem z rozprávania, pretože u nás, tak ako aj v iných rodinách bolo zvykom, že určité udalosti alebo veselé príhody sa často pripomínali.

Nemal som ani päť rokov, keď sa moji rodičia rozhodli opustiť Španielsko a vysťahovať sa s celou rodinou do Argentíny. Mal to byť krok do novej, lepšej budúcnosti, pretože hospodárske pomery Španielska boli vtedy takmer katastrofálne.

Prešlo skoro dvanásť rokov od ukončenia strašnej občianskej vojny, ale krajina sa z jej následkov ešte stále nespamätala. Treba si to predstaviť: priemerný príjem španielskeho obyvateľa bol koncom štyridsiatych rokov menší, ako pred polstoročím! A bol len o polovicu vyšší, ako pred vypuknutím občianskej vojny v roku 1936. Zlepšenie situácie nebolo ani zďaleka vo výhľade a preto mnoho Španielov opúšťalo krajinu.

Emigrácia našej rodiny z našej malej katalánskej vlasti mala nepriamo aj politické príčiny. Mój otec José Carreras-Soler bol ako väčšina Kataláncov zapáleným republikánom. Ako dvadsiťročný vstúpil na strane republikánov do občianskej vojny. Vojnu v zdraví prežil, avšak prišiel o svoje povolanie. Lepšie povedané, po roku 1939 nedostal šancu svoje povolanie ďalej vykonávať. Bol učiteľom, vyučoval francúzštinu a pre Frankov režim bol učiteľ-republikán neprijateľný. Samozrejme, to nebolo oficiálne zdôvodnenie. Nepovedali mu: „Teraz už nesmieš byť učiteľom!“ - „Nie, momentálne vás nepotrebuje!“ - to bola taká bežná, zaužívaná formulka.

A tak sa otec pokúšal získať miesto v mestskej administratíve. Ale ani tu ho „nepotrebovali“. Ponúkli mu miesto v dopravnej polícii „Guardia Urbán“. Myslím, že nemusím osobitne prízvukovať, čo to znamenalo pre človeka, ktorý bol celým srdcom učiteľom, ktorý chcel vychovávať deti a namiesto toho mal zrazu na križovatke riadiť dopravu...

Iná možnosť ako zarobiť peniaze však nebola. Koniec koncov bol vtedy mladým otcom rodiny. Moji rodičia sa vzali počas vojny, brat Alberto prišiel na svet v roku 1937. Z rozprávania viem, aké ťažké boli nasledujúce roky pre mladú rodinu a prečo ďalšie deti prišli na svet tak neskoro. Sestra Mária Antónia sa narodila v júli 1942 a ja 5. decembra 1946.

Moja matka Antónia, rodená Coll-Saigi, bola v týchto rokoch hnacím motorom rodiny. Bola to fantastická žena, plná energie a vitality, prekypovala nápadmi, bola samostatná a mimoriadne spo-

rovlivá. Viedla malý kadernícky salón a tým podstatne prispievala do rodinného rozpočtu.

Pochopiteľne, v tom čase boli v Španielsku aj chudobnejší ľudia ako sme boli my. Avšak moji rodičia sa s touto situáciou predsa len dokázali vyrovnávať. Kto mojich rodičov neustále nabádal, aby opustili Španielsko, bol brat mojej mamy. On sa totiž vysťahoval už pred dvoma rokmi a neustále nám písal, aké prednosti má život v Južnej Amerike.

Po dlhých diskusiách prišlo rozhodnutie: na jeseň roku 1951 dali sme našej katalánskej vlasti zbohom. Pripojili sa k nám aj starí rodičia z matkinej strany. Otcovi rodičia zostali v rodnom meste v Gerone.

V Argentíne rodičia čoskoro spoznali, že ich sen o krajšom živote sa ani nesplní. Naša rodina bývala najprv v podnájme u brata mojej mamy vo Villaballester. Po krátkom čase sme si našli vlastný byt v José León Suárez, v malom mestečku neďaleko Buenos Aires. Ďalšie mesiace ukázali, aké ťažké bolo uchýtiť sa v Argentíne.

Matka opäť pracovala ako kaderníčka, a čo sa týka otca, teraz naozaj platilo „nebola potreba“. Ako učiteľ miesto nenašiel, takže bol nútený brať čokoľvek. Ani tu neboli výhliadky na zlepšenie životných podmienok. A tak viac s ľahkým, ako ťažkým srdcom rodinná rada opäť rozhodla: ide sa spať domov do Katalánska. Výlet do novej vlasti trval iba jedenásť mesiacov a jediné čo mi ostalo v pamäti bola plavba loďou. Hlavu som mal plnú nápadov a pred ostatnými pasažiermi som sa producoval všelijakými fintami a gagmi, spieval som piesne, imitoval som dospelých tancujúcich tango atď. A tak zakrátko stal som sa akousi atrakciou, ľudia si ma obľúbili častovali ma sladkosťami, ba aj prepitým. Tá cesta sa mi veľmi páčila.

O mnoho rokov neskôr, keď som na jeseň roku 1986 spolu s Agnes Baltsa dal koncert v Teatro Colón v Buenos Aires, nechal som si ukázať miestna moja mladosti. Jeden môj vzdialený bratranec bol taký láskavý, že ma všade povodil. Tak som si mohol aspoň trochu priblížiť krajinu i ľudí z mojej „krátkodobej vlasti“.

Jedenásť argentinských mesiacov však mal pre mňa predsa určitý prínos: naučil som sa španielsky. Pre cudzinca to môže znieť zvláštne, ale pokúsim sa to vysvetliť. Katalánsko nie je len španielskou provinciou. My, Katalánci, máme vlastnú kultúru a vlastný jazyk. Väčšina ľudí si myslí, že ide o španielsky dialekt, ale nie je to tak.

Dnes je Katalánsko, pánboh zaplať, autonómnou republikou. Katalánčina bola v roku 1976, po zno-

J. Carreras si už ako malý chlapec zamiloval operu, v čom ho podporovali aj jeho rodičia. Na snímke po jednom opernom predstavení na slávnostnej večeri v reštaurácii spolu s matkou a otcom.

Snímka archív HŽ

unastolení monarchie v Španielsku, uznaná za druhý štátny jazyk. To okrem iného znamená, že odvtedy si v pase môžem uvádzať krstné meno Josep: Josep Maria Carreras-Coll znie moje plné meno, lebo u nás je zvykom, že priezvisko pozostáva z prvého mena otca a prvého mena matky.

V dobe môjho detstva, platila ako oficiálny jazyk v celej krajine kastilčina, teda španielčina, hoci katalánčina bola materinským jazykom takmer štvrtiny španielskeho obyvateľstva - a je tomu tak ešte aj dnes. Pochopiteľne, doma sme hovorili katalánsky, takže my deti, sme sa so španielčinou po prvýkrát stretli až v škole. Mal som teda šťastie, že náš argentínsky pobyt mi umožnil, v porovnaní s ostatnými spolužiakmi, začínať školu s určitým predstihom.

Tak ako sa o Prúsiakoch hovorí, že sú to ľudia obzvlášť exaktní, tak sa o Španieloch hovorí, že sú mimoriadne hrdými ľuďmi. „Hrdý ako Španiel“ je celkom bežný zvrät. A v tomto smere ich Katalánci ešte predstihujú. A preto sa z katalánskej autonómie teším aj z psychologického dôvodu. Pokiaľ mi totiž španielsky štát, teda štátna moc, oficiálne nedovoľovali byť Kataláncom aj na papieri, nemohol som byť z úprimného srdca Španielom. Teraz smiem byť Kataláncom a je to krásne, že súčasne môžem byť aj Španielom. Aké je to jednoduché.

O takomto riešení vždy snívajú aj moji rodičia. Avšak začiatkom päťdesiatych rokov, to nevyzeralo tak, že by sme my Katalánci boli raz akceptovaní ako národ.

Keď sme sa v lete 1952 vrátili do Barcelony, hospodárska situácia v Španielsku sa vôbec neobracala na lepšie. Politická tak isto. Ešte stále „nebolo treba“ učiteľa José Carrerasa-Solera. Otcovi opäť nezostávalo nič iné, ako sa zamestnať u dopravnej polície. Keďže pred argentínskou ces-

tou nedal výpoveď, iba si vzal dovolenku, po návrate mohol ihneď nastúpiť do práce. Myslím si, že vtedy sa vzdal nádeje, že by ešte niekedy mohol vykonávať svoje povolanie. Učiteľom zostal len pre nás deti. Ideológia režimu sa nezastavila ani pred školou, ba skôr naopak. A tak nás otec učil liberalizmu. Myslieť a konať bez predsudkov, ale kriticky. To bol cieľ jeho výchovy a za toto som mu bol vždy vdčný.

Po návrate sme si našli nový byt v jednej robotníckej štvrti Barcelony v Sants. Tento byt ostatne nebol ďaleko od starého bytu, ale bol veľký a na vtedajšie pomery veľmi drahý. Tento krok bol výsledkom prezieravosti mojej matky, ktorá si v časti bytu zriadila kadernícky salón. Táto investícia čoskoro priniesla svoje ovocie.

Pre mňa sa zase tento byt stal mojim prvým javiskom. „Ako sa človek stáva operným spevákom?“ - to je najčastejšia otázka, ktorú nám ľudia kladú. Odpoveď sa na ňu pravda priamo nedá, pretože neexistuje recept na to, čo „treba“ robiť, aby sa človek stal spevákom. Nie je to ani taká profesia, ktorú si jednoducho vyberieme a potom sa tým staneme. U každého operného speváka je to celkom individuálny proces. V mojom prípade to ale skutočne súvisí s Enricom Carusom.

V nespočetných rozhovoroch v posledných rokoch, x-krát som rozprával históriu môjho prvého stretnutia s operou. Súvisí to s návštevou filmu „Veľký Caruso“ s Máriom Lanzom. Keďže moje rozprávanie o tomto príbehu bolo zväčša nesprávne interpretované, teraz to chcem vyrozprávať tak, ako to naozaj bolo.

Pokračovanie v budúcom čísle

Preklad: - mjk -

© - Kindler Verlag GmbH
München 1991

DIVADLO JONÁŠA ZÁBORSKÉHO V PREŠOVE 50-ROČNÉ

(Dokončenie z 1. str.)

Jakúbek (1951-1955), ale aj H. Hromádka, J. Staník, E. Kvasníková, E. Koleková, E. Šmáliková, M. Belájevo, D. Žáková, E. Pappová, A. Starostová, E. Šáriová. Uviedli sa opery Hubička, Predaná nevesta, Traviata, Madame Butterfly, Fra Diavolo, Cár a tesár. Nad úspešným rozbehom spevohry sa začali na rozhraní 50-tych a 60-tych rokov zatáňovať mračná likvidácie, keď sa cieľene a celkom vážne uvažovalo o premiestnení celého spevoherného súboru do Banskej Bystrice, kde sa v roku 1959 zakladala opera. Spevohra v Prešove zakrátko pochopila svoje šance na poli hudobných komédií a muzikálov. Už koncom päťdesiatych rokov začala vytáňovať jeden dramaturgický tromf za druhým (a vytrvala v tom dodnes). Čoraz častejšie sa inscenovali muzikály talianskej (Dobrá noc, Bettina, Keď je v Ríme nedela, Amore mio), americkej (Kankán, My fair Lady, Pobožný ma, Katarína, Tílavý kapelník, Hallo, Dolly, Zorba, Loď komediantov, Lásko, ľudia, ulica, V Ríme na fóre), nemeckej, vrátane rakúskej a švajčiarskej (San Francisco, U bieleho koníčka, Ohňostro) proveniencie. Bohato bola zastúpená pôvodná česká tvorba, najmä z repertoáru Osvojeného divadla - a to v čase, keď sa v Prešove nečakane stretla dvojica tvorivých komikov, na kto-

rych čakala 20-ročná spolupráca - Július Piussi a Emil Prieložný (P+P). Boli to Nebo na zemi, Balada z handier, Kat a blázon, Osol a tieň. V dlhej šnúre pôvodných českých muzikálov nájdeme aj krásnu inscenáciu Rozprávka môjho života (I. Havlů - Z. Marat) - muzikálu, oceneného na súťaži v Andersenovom rodisku Odense. Slovenská pôvodná tvorba vstupovala na prešovské javisko najmä dielami G. Dusíka (Vino pre Marínu - napísané pre Prešov, Dvorná lóža, Tajomstvo modrej ruže, Hrnčiarsky bál), ale aj T. Šeba-Martinského (Kormorán, Ohnivák), I. Bázlika (Plné vrecká peňazí, Husári), M. Broža (Študentská romanca) i prešovského zbornajstra I. Pacanovského (Povodeň). Dramaturgia dbala o žánrovú vyváženosť a zväčša zohľadnila aj rozloženie speváckych síl v sólistickom ansámblu, v ktorom hlasových špičiek nikdy nebolo nazvyš, ale v ktorom vždy bolo dostatok divadelnej poctivosti, elánu i hereckých talentov.

KONIEC 70. ROKOV

priniesol myšlienku malých foriem, premenenú do projektu Štúdia '83, v rámci ktorého začala fungovať najprv činohra.

Spevohra tu uviedla hudobnú frašku Mój miláčik speváka árie (Pávek-Klempír), Hru o zuby (Smolka-Mahler) a jednu z herecky i režijne najčistejších (réžia J. Šilan) inscenácií - Cherbourské dáždňičky (Demy-Legrand) v roku 1985. Štúdiové predstavenia sa postupne vytratil, aby opäť ožili až po otvorení novej divadelnej budovy v roku 1990. Ujal sa ich (zatiaľ) Peter J. Oravec, ktorý doposiaľ na Malej scéne realizoval tri inscenácie - Doktor Johann Faust (Havlík-Suchý), Šest žien Henricha VIII. (Šlitr-Suchý) - akási analógia Semaforu a Osvojeného divadla? - a autorskú hudobnú komédiu s evergreenami... ergo, kladivko! - Tieto inscenácie, najmä „semaforské“ upozornili na skvelé herecké dispozície Slavomíra Benku a šansoniersky talent Eleny Kušnierovej.

SÚČASNOSŤ

spevohry prezentuje kvalitný divadelný orchester, svojou štýlovou interpretáciou citlivo zrkadliaci hudobné vrásnenie rôznych žánrov hudobnozábavného divadla. Je to i zásluha súčasných fundovaných dirigentov - najmä šéfa spevohry Júliusa Selčana a Jana Bedřicha. Umelecký pohyb, spojený i s omladzovaním orchestra je evidentný v poslednom období aj v baletе (možno ho spájať i s menom choreografky S. Selčanovej od r. 1988) a v zbere (zbornajstra I. Pacanovský). K tohtoročnému 50. výročiu svojho divadla pripravila spevohra predstavenie pod názvom OD OFFENBACHA K MUZIKÁLU - inscenovaný koncert piesní, árií, duet, ansámblov i celých scén z minulých a súčasných inscenácií spevohry. Bola to veľkolepá kostýmová show, ktorá v rámci jedného večera ukázala široký záber

štýlovo diferencovaného spevoherného repertoáru. Učinkovali sólisti (M. Adamenko, A. Benková, S. Benko, J. Baksa, D. Gerjaková, M. Gerjak, E. Horváthová, K. Hamráková, H. Kušnierová, J. Novotný, Š. Senko, L. Suchoža), orchester (vysunutý do zadnej časti javiska), s dirigentami Janom Bedřichom a Júliusom Selčanom, zbor (zbornajstra Ivan Pacanovský) a balet (chor. Stanislava Selčanová). Žánrová rôznorodosť umožnila prejsť sa a hlavne vyniknúť každému sólistovi v „jeho“ žánri (opereta, muzikál). Orchester, naopak, preukázal flexibilitu a rôznorodé žánre interpretoval bez štýlového zaváhania. Prihlásil sa jednoznačne, pod oboma dirigentmi, k tvorivému typu interpretácie. Chybičkou krásy bola málo proporčná dramaturgia, ktorá väčší priestor poskytla operetným číslam, menej muzikálu.

50. výročie DJZ sa prelínalo s II. Festivalom inscenácií slovenských hier a tak sa stalo to, že z oficialit, spojených s výročím sa spevohre neušlo, zabodovala až v druhom talóne (v týždni, nasledujúcom po Festivale), keď sa po premiére javiskového koncertu (4. 2.) uskutočnila ešte aj interná prehliadka spevoherných (ale ešte aj činoherných) inscenácií, na ktorej uviedli operety Noc v Benátkach, Cigánska láska a kabaret...ergo, kladivko.

Prešovskému divadlu a prešovskej spevohre zvlášť, možno v dobrom závidieť priazeň obecnstva (veď aj vďaka nemu divadlo vzniklo a nezahynulo), ktorú si z historicko-budovy (Národné divadelné centrum v nej pripravuje divadelné múzeum) prenieslo aj do novostavby, prvej divadelnej budovy, postavenej na Slovensku od r. 1945, kde pôsobí od roku 1990.

Banskobystrický operný súbor, ktorý bol od svojho vzniku v roku 1959 súčasťou Divadla Jozefa Gregora Tajovského, spolu so zvolenskou činohrou, sa od tejto sezóny stal samostatným divadlom pod názvom ŠTÁTNÁ OPERA BANSKÁ BYSTRICA. Pôvodne zájazdová spevoherná scéna, zamýšľaná len ako doplnok k už desať rokov pôsobiacej činohre, si najmä v ostatných rokoch ambiciózne a cielavedome budovala svoj umelecký kredit, čo jej už v roku 1972 prinieslo štatút opery a od júla 1993 postavenie samostatnej štátnej inštitúcie. Na jej čele je staronový riaditeľ DJGT Jaroslav SMITKA, novým umeleckým šéfom sa stal režisér Branislav KRIŠKA. V čase ekonomickej recesie začínať v istom zmysle nanovo, ako samostatný právny subjekt, isto nie je jednoduché - a vlastne ani celkom každodenné. Nakoľko tento nový stav ovplyvní činnosť a predovšetkým ďalšie smerovanie a umeleckú úroveň banskobystrického súboru - to boli základné otázky, ktoré nás zaviedli do Banskej Bystrice, aby sme pri pomyselnom „okružlom stole“ debatovali o súčasnosti a perspektívach tohto operného domu. Na jednej strane sa posadili riaditeľ štátnej opery Jaroslav Smitka a jej umelecký šéf Branislav Kriška, Hudobný život zastupovali redaktorka Martina Hanzelová a hudobný kritik Pavel Unger.

J. Smitka: V partnerstve dvoch je vždy jeden silnejší a jeden slabší, ktorý zákonite silnejšieho partnera zdržuje resp. ťahá dolu. Bol to logický vývoj, že postupne oba súbory - opera i činohra, dospeli k tomu, že chcú pracovať a rozvíjať sa samostatne. Už prvé mesiace nám potvrdili, že to bol dobrý a pozitívny krok. Napokon, prepojenosť oboch scén bola i predtým do určitej miery iba formálna: bol tu síce spoločný riaditeľ, ale každé divadlo si riešilo svoje záležitosti viac-menej samostatne.

M. Hanzelová: Celkom formálna predsa len asi nebola. Veď spoločný „koláč“ štátnych dotácií bol isto väčší pri dvoj-súborovom divadle. A predpokladám, že pri vzájomnej dôvere mohol väčší kus z neho podľa potreby dostať raz jeden, inokedy druhý súbor. Nebolo to teda najmä z ekonomického hľadiska výhodnejšie?

J. Smitka: Aj ja som si to donedávna myslel, ale dnes už o tom nie som presvedčený. Teraz mám určité penzum vlastných prostriedkov, o ktorých viem, že patria určite tomuto divadlu, nemôžem sa na nič iné spoliehať a musím s tým dokázať hospodáriť.

M. Hanzelová: Štátne dotácie dnes, žiaľ, môžu saturovať len časť nutných výdavkov. Zvyšok si každé divadlo snaží zadovážiť z iných zdrojov, čo je v súčasnosti zrejme u všetkých podobných inštitúcií veľký a možno i hlavný problém, od ktorého sa až druhoplánovo odvíja umelecká resp. odborná úroveň toho-ktorého subjektu. Ako sa s týmto mieni popasovať Štátna opera?

J. Smitka: Zatiaľ som v tomto smere optimista. Snažíme sa získať finančné prostriedky racionalizáciou našej činnosti, teda predovšetkým z úspor. Konkrétne - ak chceme zvýšiť umeleckú úroveň predstavení, čo je predpoklad väčšieho záujmu publika, potrebujeme kvalitnejších interpretov a tých zasa musíme lepšie zaplatiť. Mimochodom, ešte pred necelými tromi rokmi mal u nás sólista dva a pol tisícový plat. Zvýšili sme teda mzdy umeleckých pracovníkov zredukovaním niektorých neumeleckých činností resp. úplným odčlenením neproduktívnych zložiek. Napríklad sme prenajali divadelné dielne, ktoré teraz pre nás pracujú len na základe konkrétnej objednávky, čiže, ušetrili sme mzdy asi 25 pracovníkov. Tak isto sme sa rozhodli vzdať sa vlastnej dopravy a autobusy si prenajímať. Financie takto získané sú značné.

M. Hanzelová: Šetrenie je však len jedna, aj to obmedzená možnosť získavania finančných prostriedkov. Má svoje hranice, za ktoré sa už nedá ísť. Ako si budujete nové zdroje, napríklad prostredníctvom sponzoringu? Vo vašom meste už dnes pôsobí skupina solventných podnikateľov, perspektívou by mohlo byť aj plánované bankové centrum, ktorým sa má Bystrica čo nevidieť stať.

J. Smitka: Isté, rátame aj so sponzormi. Dnes tieto sumy ešte nie sú veľmi veľké, ale už momentálne máme vyše desať tzv. sponzorov.

M. Hanzelová: Prečo takzvaných?

J. Smitka: Ja otázku sponzorstva chápem ináč, než je bežná predstava, to znamená státisícové sumy. Pre mňa podnikatelia - sponzori znamenajú v súčasnosti predovšetkým pomoc pri vytváraní spoločenského zázemia, vhodného prostredia pre život opery v našom meste. Len tak môžeme dosiahnuť, že významné firmy a podnikateľsko-bankové kruhy budú toto divadlo považovať za svoje, tu sa budú stretávať pri mimopracovných príležitostiach, sem pozvú svojich obchodných partnerov. Ba dokonca budú si považovať za česť, byť v spoločensktve sponzorov Štátnej opery. Napokon, oni nám pomôžu pritiahnúť i bežného návštevníka a som presvedčený, že perspektívne nám to prinesie aj výraznú finančnú pomoc.

M. Hanzelová: Táto, v istom zmysle špecifická vrstva operných návštevníkov - podnikatelia, bankári, budú mať možno inú predstavu o repertoári opery. Prispôbíte tomu svoju dramaturgiu, čiže, nakoľko ste ochotný a pripravený rešpektovať vkus publika?

J. Smitka: Toto malé divadlo má ambície robiť kvalitnú dramaturgiu. Vždy však bude determinované predovšetkým kvalitou ansámblu, ktorý má k dispozícii. Môžeme vyberať len také tituly, na ktoré interpretačne i sólisticky zložením stačí.

P. Unger: Doplnil by som túto otázku.

Štátna opera je malý súbor, napriek tomu je tu funkcia riaditeľa i umeleckého šéfa, čo bolo pochopiteľné, keď opera bola súčasťou DJGT. Ako ste si rozdelili kompetencie? Neprekývajú sa? Kto rozhoduje o dramaturgickom pláne? Navyše, je tu aj funkcia dramaturga. Aký je jeho akčný rádius?

B. Kriška: Spolupráca medzi riaditeľom a umeleckým šéfom je korektná a v kompetenciách presne vymedzená. Pán riaditeľ mi dáva absolútnu voľnosť v rozhodovaní v oblasti umeleckej, ja zasa poznám a verím v jeho schopnosti organizačno-ekonomické. Úloha dramaturga tu doteraz nebola veľmi výrazná, venoval sa skôr stránke propagač-

malom švajčiarskom mestečku! Divácky záujem je predsa predovšetkým vtedy, keď divadlo robí serióznu a kvalitnú prácu!

J. Smitka: Pre mňa je podstatný i ten fakt, že v samotnom ansámble veľmi stúplo sebavedomie a súčasne sa zvýšila naša atraktivnosť pre potenciálnych záujemcov z radov interpretov. Len za posledné dva mesiace sme doplnili orchester o dvanásť nových hráčov!

M. Hanzelová: Získavanie kvalitných kádrov je zrejme problém väčšiny vidieckych súborov. Jeden zahraničný zájazd, čo ako úspešný, ho iste nevyrieši. Ako dlhodobo chcete riešiť tento

SPRAVIŤ AJ NEMOŽNÉ

no-publicistickej. Chceme dosiahnuť, aby dramaturgia bola opäť partnerom, zatiaľ tak, že sme pridali pol úväzok nášmu mladému režisérovi Bendikovi, ktorý by mal priniesť nový, mladý pohľad aj v zmysle Bystrica a Európa resp. svet, čiže, dramaturgia by mala byť viac rovnocenným partnerom než doteraz.

P. Unger: Mám tomu rozumieť tak, že dramaturgický plán budete zostavovať kolektívne?

B. Kriška: To nie...

P. Unger: Kto ho teda bude zostavovať: dramaturg, umelecký šéf opery, riaditeľ?

B. Kriška: Dramaturg navrhne, umelecký šéf, so svojím úzkym poradným kruhom schválí, alebo neschválí, riaditeľ pozhodí.

J. Smitka: Pokiaľ dôverujem umeleckému šéfovi, čo je v prípade pána Krišku jednoznačné, nechávam tvorbu dramaturgického plánu v jeho kompetencii. Zasiahol by som len vtedy, ak by sa nerespektovali špecifické podmienky a predpoklady tohoto súboru. Stalo sa nám, napríklad, v minulých sezónach, že sme realizovali dve operety po sebe, narušila sa proporionalita, čiže, v nasledujúcej sezóne sme operetu nezaradili do plánov, hoci je typická pre naše divadlo. Alebo naopak, pripavili sa dve veľmi náročné operné inscenácie, kde sa žiadalo vystriedať ich odľahčenejším dielom. My musíme vedieť veľmi dobre odhadnúť svoje sily, pretože inak ani veľmi dobré predstavenie neudržíme. Či už z dôvodu nedostatku hlavných protagonistov, alebo pre malý záujem publika.

P. Unger: Žiaden dramaturg nemôže predvídať, ktorý sólista mu odíde...

B. Kriška: Žiaľbohu, my sme tak malý súbor, že s tým rátať musíme. Ja keď viem, že Ovspeian pravdepodobne odíde do Bratislavy, nemôžem na ňom postaviť tri opery. Hneď na začiatku som si zaumienil dbať o to, aby neklesla kvalita jednotlivých predstavení, ale aj, aby sa neznižil záujem publika. Rátam s tým, že u zástancov „avantgardy“ i časti odbornej kritiky nebudem asi veľmi populárny, ale musím vychádzať z reality domáceho zázemia. Hrať v Bystrici náročné tituly v taliančine, resp. v origináli, v pomere tri ku jednej k ostatným inscenáciám, nie je dobré. Treba si položiť otázku pre koho - tu, v bystrickom regióne. V tejto sezóne sme napríklad chceli vystriedať už obohratú Rusalku i Čerta a Káču novou inscenáciou pre deti. Hráme teda Frešova Martina a slnko, čiže rozprávku a súčasne i dielo slovenského autora. Inokedy rozhoduje aj záujem zo zahraničia. Naštudovali sme Dona Giovanniho, pretože cez medzinárodný realizačný team je šanca dostať sa i na zahraničné pódia. Samozrejme, dôležitý bol i fakt, že Mozart je pre každý súbor dobrou školou. Inak, neviete si predstaviť, ako stúplo renomé tohto divadla u domáceho publika po svojom účinkovaní vo Švajčiarsku a Taliansku! Vypredali sme predstavenia na pár mesiacov dopredu.

P. Unger: Nepoznáš síce natoľko myslenie tunajšieho publika, ale snáď to nebolo len kvôli účinkovaniu v

problém, rátate aj so spoluprácou s banskobystrickým konzervatóriom?

J. Smitka: Konzervatórium tu pôsobí iba druhý rok, takže je to skôr perspektíva do ďalších rokov, kontakty sú zatiaľ v rovine záujmu poslucháčov školy o naše predstavenia. Prijali sme však niekoľko absolventov bratislavského konzervatória, čo si myslím, že bolo tiež spojené s našimi zahraničnými aktivitami.

M. Hanzelová: Aké je teda momentálne status quo v personálnom obsadení Štátnej opery? Neuvažujete o menšom základnom ansámblu, ktorý by sa podľa potreby doplnil ďalšími sólistami, angažovanými na konkrétne postavy?

B. Kriška: Vzhľadom na prudko sa meniaci divadelný život, nemožno dnes stavať na predstave konštantného súboru s perspektívou povedzme dvadsať rokov. Pre nás je extrémom však aj predstava existencie len s angažovanými spevákmi. Musíme nájsť kompromis, čo pre tento súbor znamená v základe konštantný súbor, doplnený z jednej tretej hosťami. Takáto kombinácia je v tejto chvíli a v tomto priestore reálna. Možno o desať rokov tu bude iná situácia.

M. Hanzelová: Uvažujete aj o koprodukciiach s inými slovenskými resp. zahraničnými divadlami?

B. Kriška: Koprodukcii sa robia väčšinou na báze výmeny dekorácií a kostýmov, čo a priori zaväzuje preniesť celú inscenáciu. Teda rovnaký realizačný tím. To je dosť veľký problém, najmä preto, že divadlá prichádzajúce do úvahy - Bratislava, Košice, Bystrica, majú odlišné javiskové parametre. Každá koprodukcii by si teda vyžadovala javiskové úpravy, ktoré budú stáť polovicu ďalšej inscenácie.

P. Unger: Bystrická opera mala v ostatných sezónach veľmi progresívnu dramaturgiu, realizovala niekoľko celoslovenských operných premiér, uvádzala málo známe tituly, akým bol napríklad Verdiho Aroldo. Mienite nadviazať na tento trend?

B. Kriška: V podstate áno, ale v inom pomere. Napríklad: ak uvedieme 4 tituly, dva z nich by mali byť v slovenčine. Z ďalších dvoch talianskych len jedna bude náročná Luisa Miller. Tak ako sa to robilo doteraz, je podľa mňa pre Bystricu neúnosné. Je síce pravda, že nás teší, keď sa o nás píše v bratislavských novinách, chváli nás odborná kritika. Pre nás je však dôležitý predovšetkým záujem nášho diváka. Zatiaľ máme výbornú návštevnosť, aj vďaka vynikajúcim schopnostiam nášho náborového tímu.

P. Unger: Bystrická opera sa od začiatku podieľala na Zvolenských hrách zámokoch. Ako to vyzeralo po osamostatnení, budú ZHZ patriť pod Banskú Bystricu?

J. Smitka: Nie, oni majú vlastné vedenie. Budeme však s nimi naďalej spolupracovať. Ak bude záujem, radi prideme s niektorou inscenáciou.

B. Kriška: Pán riaditeľ má pre Bystricu vlastný operný projekt... Mali by to byť akési

Banskobystrické operné dni, ktorých súčasťou by bol aj interpretačný seminár.

P. Unger: Má to byť akýsi konkurenčný projekt k ZHZ?

J. Smitka: My nechceme konkurovať Zvolenu, je tam zámok, jedinečné prostredie... Opera však má svoje domovské sídlo v Bystrici, tu si potrebuje budovať svoje divácke zázemie. Predovšetkým pre túto divácku obec chceme robiť atraktívne podujatia.

M. Hanzelová: Máte už konkrétnu predstavu ako by mal festival vyzerať, kedy by sa mal konať?

J. Smitka: Koncom tohtoročného augusta by už mali prebiehať interpretačné vokálne kurzy, ktoré začiatkom septembra vyústia do štyroch galapredstavení s významnými hosťami. Chceli by sme, aby jeden z večerov patrila absolventom interpretačných kurzov, uvažovali sme aj o mieste - najradšej v atraktívnom prostredí banskobystrického zámku. V rámci operných predstavení by mohli vystúpiť najlepšie účastníci kurzu, kde by snáď mohli študovať niektorú z hlavných postáv uvádzanej opery.

P. Unger: Nie je asi reálne naštudovať celú postavu, problémom môže byť aj výber opery. Nie je mi jasné zameranie vokálnych kurzov, v akej oblasti - piesňové, operné... Jednoduché nebude ani získať kvalitných lektorov; rátate len s našimi, alebo aj so zahraničiami?

J. Smitka: Kurzy budú, samozrejme, operné, lektorov by sme tu radi videli aj zo zahraničia. O konkrétnych menách zatiaľ nemôžeme hovoriť.

M. Hanzelová: Prepáčte, nechcem zbytočne spochybňovať vaše nadšenie, nie je to však príliš veľký a snáď aj zbytočný luxus - budovať nový festival, keď podobný - zabehnutý, už v tomto regióne existuje? Bystrica predsa nie je tak ďaleko od Zvolena, publikum budú tvoriť zrejme obyvatelia z oboch miest. Takýto projekt iste nie je lacný. Z čoho ho chcete financovať?

J. Smitka: Peniaze nevidím ako najväčší problém. Máme prislúbenú pomoc od viacerých sponzorov, značnou čiastkou sa chce podieľať mesto, radi by sme získali podporu aj z fondu Pro Slovakia. Čo vidím ako oveľa dôležitejšie, je potreba vybudovať v Banskej Bystrici tradíciu takéhoto typu podujatia.

P. Unger: Ja osobne to nevidím reálne, ale rád sem koncom augusta prídem, ak sa vám to podarí zrealizovať.

J. Smitka: Viete, ak zakaždým, keď budeme chcieť niečo uskutočniť, začneme najprv pochybovať a kľásť si otázky, nikdy tu nič nevytvoríme. Pokiaľ budem so založenými rukami čakať na peniaze, tiež tu nič nebude. Ja zastávam filozofiu, že najprv musí byť nápad a až potom treba hľadať cesty, ako naň získať peniaze.

M. Hanzelová: Vráťme sa ešte k opernému súboru. Nedopovedali sme otázku o stave sólistického i orchesterálneho aparátu, zaujímajú ma aspoň stručne aj perspektívy tanečnej a zborovej zložky.

J. Smitka: Celý súbor má momentálne osemdesiat ľudí, z toho v orchestri je takmer polovica. Ideál by bol ovšem asi 50-členný orchester, ktorý by mohol pravidelne účinkovať aj na symfonických koncertoch. Možno som trochu fantasta, ale ja by som tu rád videl do dvoch rokov aj samostatný baletný súbor.

B. Kriška: Ja som skromnejší, stačil by seriózny baletný ansámbl pri opere, ktorý by splnil nároky operných a operetných predstavení. Raz za dva roky by mohol urobiť jedno samostatné predstavenie.

P. Unger: Vybudovať orchester koncertného typu znamená mať kvalitného šéfdirigenta. Koho? Je naozaj potrebné, aby tu vznikol nejaký veľmi priemerný orchester?

J. Smitka: Naraz predsa nemôže vzniknúť svetové teleso! Toto mesto vždy doplácalo na to, že na každú novú myšlienku bolo sto dôvodov, prečo ju nerealizovať.

B. Kriška: Aby vôbec existovalo, musí mať predovšetkým komu hrať...

P. Unger: To znamená doplniť sólistický aparát, všetky umelecké zložky...

J. Smitka: My ho nikdy nedokážeme definitívne naplniť, vždy znova a znova ho budeme nútení obmieňať, dopĺňať. Musíme rátať s tým, že takmer každý kvalitný interpret si bude hľadať lukratívnejšie angažmány...

P. Unger: To je, žiaľ, údol malých divadiel, ale každá inscenácia, ktorú s týmito spevákmi urobíte, je vaše pozitívum a hoci by mala iba zopár repríz, je tu jedna kvalitná inscenácia, ktorá zostane zapísaná v životopise divadla.

M. Hanzelová: Náklazlivý je ten váš optimizmus. Keď vás človek počúva, vyzerá to tak, že za mnohé svoje úspechy vďaka súboru jednému „tahúnovi“, ktorý ho tlačí naprieč všetkým prekážkam dopredu...

J. Smitka: Nie, tak to nie je! My sme dnes zohratý kolektív, ktorý sa za tie roky overil, čo je možné a čo už nie. Všetci, čo sú dnes v divadle, sú schopní robiť stále lepšie a ja verím, že s nimi dokážeme spraviť aj nemožné.

Spracovala MARTINA HANZELOVÁ

Tento titulok som si požičala z recenzie koncertu manželov Zsapkovcov (duo flauta-gitara), ktorý mali v rámci 1. Lichtenštajnských gitarových dní v Eschene (1. Lichtensteinische Gitarrentage). „...sú perfektne zohraný pár...“, „...duo superlatívov zo Slovenska...“, „...virtuózna hra na flaute...“, „...vysoký pôžitok...“, „...čo ponúkajú, patrí k tomu najlepšiemu...“ (Lichtensteiner Vaterland, 19. 7. 1993). Škoda by bolo neuviesť na tomto mieste nadšenú reakciu z článku s nadpisom, ktorý pripomína aj jeden z najväčších interpretačných úspechov dua, skladbu Astora Piazzollu Histoire du Tango. S pocitom radosti som si prečítala aj informácie o novom festivale s interpretačnými kurzami, na ktorom okrem našich Zsapkovcov účinkovali a učili aj ďalší renomovaní umelci ako Leon Koudelak, alebo David Russell. Rozhovor s manželmi Zsapkovcami sa vlastne začal povzdychnutím si umelcov nad tým, ako sa častokrát ťažko získavajú recenzie z koncertov v zahraničí, ktoré sú veľmi dôležité pre ďalšie uplatnenie na pódioch. A niekedy k nim vedú naozaj prekvapivé cesty.

Hrali spolu tango

Jozef Zsapka: Nedávno ma navštívil jeden z mojich japonských priateľov. Listoval si v mojich časopisoch, medzi ktorými našiel aj jeden japonský odborný magazín (Gendai Guitar), a tu našiel recenziu z jedného nášho koncertu, ktorý sme mali pred dvoma rokmi v Tokiu (ja som o nej nevedel). Na radu priateľa si ju nechám preložiť.

Nina Kramárová: Keď ste sa vracali z úspešného turné po Japonsku, mali ste iste veľa rôznych plánov. Ktoré vám vyšli a ktoré nie?

Jozef Zsapka: Odvtedy sme mali pekné turné v Španielsku (8 koncertov) - v Barcelone, Sorii, na okolí Madridu a inde. Hrali sme ďalej na gitarových festivaloch v Maďarsku (Ostrihom), Taliansku (Bolzano), Poľsku (Lublin), absolvovali sme turné po Švajčiarsku (5 koncertov). Ďalej sme zažili zaujímavé propagačné (nekomerčné) koncerty v USA, kde nás pozvali naši priatelia - hudobníci. Na týchto predstaveniach boli jadrom obecnstva odborníci z hudobných kruhov, predovšetkým koncertní agenti. Počas minuloročných bratislavských gitarových dní vznikol projekt majstrovských kurzov nielen pre gitaru, ale aj pre duo flauta-gitara, keď sme raz sedeli u nás doma po koncerte s umelcami - účastníkmi festivalu a ich manažermi. Hovorili sme o tom, že kurzy pre toto komorné obsadenie ešte v Európe neexistujú, a že by bolo dobre založiť takúto tradíciu.

Nina Kramárová: Čím je špecifické komorné duo flauta-gitara?

Dagmar Zsapková: Gitara je nástroj ako partner pre flautu veľmi problematický. Táto kombinácia prináša flautistovi napríklad intonačné problémy. Gitara má síce temperované

ladenie, ale nie tak presne fixované ako napríklad na klávesových nástrojoch. Veľký vplyv má na stabilitu strún teplota, oveľa väčší ako na sláčikových nástrojoch. To znamená, že partner flautista musí byť veľmi pružný a prispôsobivý pokiaľ ide o intonáciu, aby nástroje spolu ladili. Tóny flauty zohrievaním nástroja majú tendenciu zvyšovať sa, naopak struny na gitare v priebehu hrania povoluju a teda výška tónu klesá. S týmto sa treba neustále vyrovnávať a individuálne, teda podľa skladieb, resp. tónin, ktoré sa v nich vyskytujú, problém riešiť. Keď sú správne nalaďené oba nástroje, jediný tón flauty rozozvučí alikvotné tóny gitary, čím sa jej zvuk stáva oveľa bohatší.

Jozef Zsapka: Tu by som doplnil, že ak nástroje spolu neladia, môže byť hra po inej stránke akokoľvek kvalitná, výsledok je nulový. Keďže sme manželia, sú tu predpoklady a možnosti veľa spoločne pracovať a objavovať cesty, ako dosiahnuť čo najoptimálnejší súzvuk a súhru. (Poznámka p. Zsapkovej: Manžel totiž môže mať na manželku vyššie nároky.) Ďalšia zvláštnosť je, že gitara zvukovo, akusticky patrí do inej nástrojovej sféry ako flauta. Flautista to stále musí mať na zreteli a prispôbovať intenzitu tónu.

Nina Kramárová: Ako je to potom s akustikou v koncertných sálach?

Dagmar Zsapková: Ideálne je mať aspoň hodinu čas na skúšku, jednak aby si nástroje zvykli na teplotu miestnosti (to napokon platí aj pre ostatné nástroje), ale my si musíme hľadať opatrné miesto na pódii, aby sme sa umiestnili voči sebe akusticky čo najvýhodnejšie. Zaväz aj 5 cm.

Nina Kramárová: Máte veľkú konkurenciu

Snímka M. Jurík

pokiaľ ide o interpretov v tomto obsadení?

Dagmar Zsapková: Takýchto kombinácií existuje vo svete pomerne veľa, ale väčšinou sú to partnerstvá krátkodobé, alebo náhodilé, keď umelci nepracujú spolu stabilne, ale len pri istej príležitosti. To sa, samozrejme, odzrkadľuje aj na repertoári - dávajú prednosť ľubívim, efektným skladbám.

Jozef Zsapka: Niekedy takéto skladby využívame ako prídavky, ale ako základný repertoár nám nevyhovujú.

Nina Kramárová: Týmto navádzate otázku, ako si vyberáte repertoár, resp. ako si tvoríte dramaturgiu vašich koncertov?

Jozef Zsapka: Prevažná časť nášho repertoáru sa skladá zo závažných pôvodných skladieb všetkých období. Zvláštnu kapitolu tvoria skladby nám venované, našich i zahraničných autorov. Sú to Dušan Martinček, Peter Martinček, Vítazoslav Kubička, Zdenko Mikula, Rudolf Macudzinski, Pavol Malovec, Štěpán Rak, ďalej Američan David Babcock, Rus Igor Rechin, Argentínčan José Cardoso, Portoričan Ernesto Cordero a teraz píše pre nás rakúsky skladateľ Michael Buchreiner. Hráme aj úpravy. Väčšinou upravujem skladby z obdobia baroka. Posledne sme hrali úpravu Vivaldiho Koncertu pre flautu a orchester c-mol.

Dagmar Zsapková: Často sa stretávame s údivom, že nehráme hudbu najznámejších majstrov ako Mozart, Beethoven, Čajkovskij a pod. Títo pre naše obsadenie nepísali. Ich verejnosti menej známi súčasníci vytvorili však pre duo flauta-gitara obdivuhodné diela. Bola by veľká škoda, keby sme sa nesnažili oživiť tieto skladby, keby sa nedostali na pódia a na záznamy. Jozef si už roky buduje svoj archív a máme si z čoho vyberať.

Nina Kramárová: Vráťme sa teraz ku kon-

certom a festivalom. Spomenuli ste, že chcete založiť tradíciu majstrovských kurzov pre duo flauta-gitara.

Jozef Zsapka: Naše zámery sa už začínajú naplňovať, pretože po tohtoročných prvých majstrovských kurzoch v Lichtenštajnsku sa usporiadateľ rozhodol organizovať kurzy pravidelne každý rok a pozývať nás. Gitarové majstrovské kurzy v Bratislave, ktoré sme robili na gitarovom festivale už 7. raz, chceme rozšíriť aj o kurzy pre duo flauta-gitara. Bratislavské publikum má už vysoké nároky na kvalitu gitarových koncertov a preto si veľmi starostlivo vyberáme zo stále sa rozširujúcej ponuky. O účinkovanie na bratislavskom festivale je, chvalabohu, už veľký záujem. Aj organizácia je vynikajúca. Tento rok nám festival perfektne zabezpečila umelecká agentúra INTERARTISTS.

Nina Kramárová: Kde ste mali koncerty v poslednom čase?

Jozef Zsapka: V júli sme hrali na festivale v Eschene. Z koncertu som mal o to väčšiu radosť, že som hral po vážnom úraze, ktorého následky ešte stále na ruke pociťujem. Hrozilo, že sa už nevrátim na pódium.

Dagmar Zsapková: To je pravda. Našťastie po menších koncertoch prišli teraz závažné výkony, ktoré „preverili“ zdravotný stav manželovej ruky; okrem spomínaného koncertu, náš zatiaľ posledný koncert vo Viedni v rámci festivalu Forum Gitarre 1993 Wien v Razumovského paláci, s náročným programom, kde sme niektoré skladby hrali po prvý raz. Tento koncert, pokiaľ ide o manželov úraz, zmazal naše obavy z budúcnosti. O to viac sa tešíme na ďalšie príležitosti, medzi ktoré by malo patriť naše opätovné hosťovanie v Grécku.

Zaznamenala Nina Kramárová

STUTTGARTSKÝ ATELIÉR

Veľkolepo, priam megalomansky riešený tvar budovy Slovenského rozhlasu - obrátenej pyramídy - v poslednom období dosť výstižne charakterizuje jeho ekonomickú situáciu. Ktovie, na ktorom poschodí smerom k špicatému dnu sa momentálne nachádza... Takáto asociácia sa mi nevdojak vynorila v mysli, pri spomienke na uhynuté Rozhlasové kultúrne centrum, agilne sa snažiacie naplniť pekné nevyužívané priestory koncertných štúdií kvalitnou kultúrou rôznych žánrov. Nie náhodou sa mi to prihodilo uprostred februára, počas môjho predĺženého víkendu v Stuttgarte, kde sa v dvoch sálach prerobenej továrne - dnešnom Theaterhause v predmestskej štvrti Wangen, konalo päť koncertov tohtoročného ATELIÉRU, prehliadky autorov súčasnej hudby.

Organizátor podujatia - SDR - Süddeutscher Rundfunk, každoročne pripravuje stretnutia umeleckých dvojíc s konfrontačným nádychom. Tentoraz to boli dve mimoriadne výrazné osobnosti súčasnej európskej hudobnej kultúry - skladateľ György Kurtág a dirigent a skladateľ Peter Eötvös. Trojdňové podujatie s aktívnou osobnou účasťou oboch umelcov nevidela žiaden osobitý plagát, informácie sa objavili len v kultúrnych periodikách. Stačilo to na plné sály rôznorodého publika. Tu mi prišlo ľúto tých našich rozhlasových priestorov.

Ale vráťme sa k Ateliéru. György Kurtág preň vybral osem diel prezentujúcich jeho tvorbu uplynulých 35 rokov. Z nich vari najväčším zážitkom bolo uvedenie kompozície Samuel Beckett: What is the word op. 30 b (1990/91) pre hlas, vokálny

György Kurtág a Peter Eötvös, hlavné skladateľské osobnosti stuttgartského Ateliéru

súbor a komorný súbor (dirigent R. D'Cruze z Toronta, v súčasnosti študent P. Eötvösa v rámci jeho medzinárodnej nadácie). V diele plnom vnútorného napätia, postavenom predovšetkým na dramatickej vokálnej interpretácii, zažiarila Ildikó Monyók (mezzosoprán) - hviezda maďarskej pop-music 70-tych rokov, ktorá po autohavárii opustila na dlhé roky koncertné pódium.

Kým Kurtág sa spolieha len na čistú silu pôsobenia samotnej hudby a mimohudobné prvky len striedom vnáša do vlastnej interpretácie (napr. v klavírnej štvorhre s manželkou Martou v Prenosoch od Machauta po Bacha), pre Eötvösa je podstatný inscenovaný prednes hudby, za tónmi ktorej sa skrývajú malé drámy či absurdné grotesky. Teatrálna vizualizácia počúvaného sa v dnešnom ataku videokultúry ukazuje priam nevyhnutná. Či si to pripúšťame alebo nie, koncert je aj pre oči.

Polovica z ôsmich uvedených diel Petra Eötvösa bola napísaná v 90-tych rokoch, pričom na tejto prehliadke tri odznali v premiére. Kompozícia Psalm 151 (1993) venovaná pamiatke Franka Zappa pre bicie nástroje majstrovsky obsluhované Mirceom Ardeleanu, stavia veľký bubon do pozície výlučného instrumentu a určitý význam kladie i na pohyb a gestikuláciu interpreta. Akoby stále obrátený za slnkom, pohyboval sa medzi obrovskou sústavou perkusii (medzi nimi napr. aj prázdne fľaše od minerálky) a troma skupinami muzikantov (dychy a sláčiky) Japonec Isao Nakamura v diele Triangel (1993/94). Eötvös tu opäť búra vžitú tradíciu, dirigenta stavia do pozície rekvizity a vytvára priestor pre vzájomný dialóg sólistu a 27 muzikantov (Mladí stuttgartskí filharmonici, súbor Modern). Japonský interpret očaril bravúrnou hrou, radosťou z interpretácie a veľkou tvorivosťou. V Psychokozmose (1990) pre sólo cimbal (Marta Fabián) a symfonický orchester (SO SDR) sa Eötvös ponára do subjektívneho sveta vlastného života, využíva bohatú škálu farieb a preň symptomatických rytmických konštalácií. V záverečnom, naozaj vrcholnom večere prehliadky uviedol i staršie dielo Kamene (1985-90), kde sa hladké okruhlíky stávajú v rukách dirigenta i symfonikov rytmickými hudobnými instrumentami, postavenými na roveň sláčikovým a dychovým nástrojom.

Kurtág i Eötvös vracajú hudbe hravosť, interpretom i poslucháčom detskú radosť z objavovania jej tajomstiev, onú tajomnú rozprávkovosť, ako sa v esejistickom vystúpení vyjadril jeden z organizátorov prehliadky - vedúci redakcie súčasnej hudby v SDR Hans-Peter Jahn. Nevedno, či sa stuttgartské publikum rado vracia do sveta rozprávok a neohraničenej fantázie, faktom však zostáva, že Ateliér neušiel jeho pozornosťou.

IVETA POSPÍŠILOVÁ

SPOLOK KONCERTNÝCH UMELCOV pri Slovenskej hudobnej únii v Bratislave

za podpory Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

v spolupráci so

ŠTÁTNYM KOMORNÝM ORCHESTROM V ŽILINE
HUDOBNÝM FONDOM
SLOVENSKÝM ROZHLASOM
SLOVENSKOU HUDOBNOU SPOLOČNOSŤOU
UMELECKOU AGENTÚROU SLOVKONCERT

poriada

IV. STREDOEURÓPSKY FESTIVAL KONCERTNÉHO UMENIA MIDDLE-EUROPEAN FESTIVAL OF CONCERT ART

25.-30. apríl 1994
Dom umenia Fatra Žilina

25. 4. pondelok 19.30 Otvárací koncert
Štátny komorný orchester Žilina
Robert Stankovský (SR) - dirigent
Enrico Pompili (Taliansko) - klavír
Attila Pásztor (Austrália) - violončelo
W. A. Mozart, P. I. Čajkovskij, L. van Beethoven

26. 4. utorok 11.00 Koncert laureátov klavírnej súťaže
J. N. Hummela '93
Marcel Štefko (SR) - klavír
Tomáš Nemec (SR) - klavír
S. Rachmaninov, M. Revel, F. Liszt

26. 4. utorok 19.30 Slovenský komorný orchester - vedie B. Warchal
Veronika Pešková (SR) - husle
Mikuláš Škuta (SR) - klavír
Magdaléna Kožená (ČR) - mezzosoprán
Pavel Eret (ČR) - husle
W. A. Mozart, J. S. Bach, A. Vivaldi

27. 4. streda 16.30 Gustáv Beláček (SR) - bas
Jana Nagy (Rumunsko) - klavír
F. Provenzale, L. van Beethoven, F. Schubert,
M. I. Glinka
Tomás Vargha (Maďarsko) - violončelo
Adrienne Krausz (Maďarsko) - klavír
Z. Kodály, C. Debussy, R. Strauss

27. 4. streda 19.30 Simon Dixon (Veľká Británia) - organ
Deborah Pelham (Veľká Británia) - trúbka
J. S. Bach, H. Purcell, T. Albinoni, P. Eben a iní

28. 4. štvrtok 16.30 Roman Janál (ČR) - barytón
Marián Lapšanský (SR) - klavír
Nové slovenské dychové kvinteto
F. Schubert, R. Schumann, J. Brahms, A. Rejcha,
I. Zeljenka, G. Ligeti

28. 4. štvrtok 19.30 Štátny komorný orchester Žilina
Peter Feranec (SR) - dirigent
David Frühwirth (Rakúsko) - husle
Dušan Sodja (Slovinsko) - klarinet

Albert Hrubovčák (SR) - trombón
Adrienne Krausz (Maďarsko) - klavír
J. Haydn, F. Kramář, J. G. Albrechtsberger,
F. Schumann

29. 4. piatok 16.30 Koncert nositeľov ceny slovenských hudobných
kritikov z III. ročníka Stredoeurópskeho festivalu
koncertného umenia z roku 1993
Larissa Groeneveld (Holandsko) - violončelo
Frank van de Lear (Holandsko) - klavír
J. Brahms, M. P. Musorgskij, B. Martinů

29. 4. piatok 19.30 Petersen Quartett (Nemecko)
J. Haydn, K. A. Hartmann, E. H. Grieg

30. 4. sobota 19.30 Záverečný koncert
Cappella Istropolitana Bratislava
Spevácky zbor mesta Bratislava
Ladislav Holásek - zbormajster
Ondrej Lenárd (SR) - dirigent
Tatjana Ognjanovic (Slovinsko) - klavír
Magdaléna Hajóssyová (SR) - soprán
Marta Beňáková (SR) - mezzosoprán
Jozef Kundlák (SR) - tenor
Peter Mikuláš (SR) - bas
L. van Beethoven, W. A. Mozart

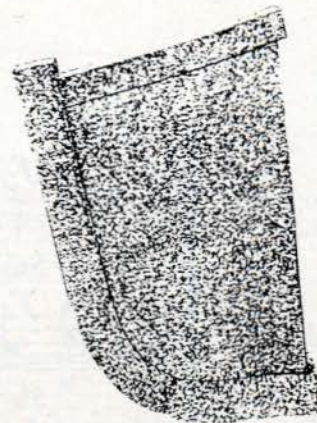
ZMENA PROGRAMU A ÚČINKUJÚCICH VYHRADENÁ!

SPRIEVODNÉ PODUJATIA:

25. 4. pondelok 9.00 Seminár „Interpretačné problémy komorného spevu“
Miesto: koncertná sieň Konzervatória
Usporiadateľ: Slovenská hudobná spoločnosť, Bratislava, Konzervatórium
Žilina

29.-30. 4. piatok, sobota 10.00 Seminár „Druhy, formy a spôsoby kritickej
a publicistickej činnosti“
Miesto: Banketový salón Hotela Slovakia, Žilina
Usporiadateľ: Slovenská muzikologická asociácia pri SHÚ, Bratislava

**Predpredaj vstupeniek v Informačnej kancelárii ŠKO - Dolný val 47, Žilina
v pracovných dňoch od 9.00 do 17.00 h a hodinu pred koncertom vo foyeri
Domu umenia Fatra.**

Mikuláš Moyzes

Stabat Mater dolorosa

pre miešaný zbor a capella

Matúš hudobniny

Prešov

Príspevok Slovenskej hudobnej spoločnosti v Bratislave a vydavateľa Dr. Františka Matúša
v Prešove k 50. výročiu úmrtia Mikuláša Moyzesa.

Stabat Mater

Mikuláš Moyzes

Andante

Soprán

Alt

Tenor

Bas

First system of the musical score for Soprano, Alto, Tenor, and Bass voices. The tempo is Andante. The key signature has one flat (B-flat). The time signature is common time (C). The lyrics are: Sta - bat Ma - ter do - lo - ro - sa.

Second system of the musical score. The lyrics are: do - lo - ro - sa, sta - bat Ma - ter do - lo - ro - sa.

Third system of the musical score. The lyrics are: jux - ta cru - cem la - cry - mo - sa. Sta - bat.

Fourth system of the musical score. The lyrics are: Ma - ter do - lo - ro - sa, do - lo - ro - sa.

Fifth system of the musical score. The lyrics are: Sta - bat Ma - ter do - lo - ro - sa, jux - ta cru - cem.

Sixth system of the musical score. The lyrics are: la - cry - mo - sa, dum pen - de - bat fi - li - us.

dum pen - de - bat fi - li - us, dum pen - de - bat,
 dum pen - de - bat fi - li - us, dum pen - de - bat,
 dum pen - de - bat fi - li - us, dum pen - de - bat,

dum pen - de - bat. *p* Sta - bat
 dum pen - de - bat fi - li - us. *p* Sta - bat
 dum pen - de - bat fi - li - us. *p* Sta - bat

Ma - ter do - lo - ro - sa, do - lo - ro - sa,
 Ma - ter do - lo - ro - sa, do - lo - ro - sa,
 Ma - ter do - lo - ro - sa, do - lo - ro - sa,

p Sta - bat Ma - ter do - lo - ro - sa jux - ta cru - cem
p Sta - bat Ma - ter do - lo - ro - sa jux - ta cru - cem
p Sta - bat Ma - ter do - lo - ro - sa jux - ta cru - cem

f la - cry - mo - sa. Sta - bat Ma - ter
f la - cry - mo - sa. Sta - bat Ma - ter
f la - cry - mo - sa. Sta - bat Ma - ter

do - lo - ro - sa, do - lo - ro - sa, *p* sta - bat Ma - ter
 do - lo - ro - sa, do - lo - ro - sa, *p* sta - bat Ma - ter
 do - lo - ro - sa, do - lo - ro - sa, *p* sta - bat Ma - ter

do - lo - ro - sa jux - ta cru - cem la - cry - mo - sa,

jux - ta cru - cem la - cry - mo - sa, sta - bat Ma - ter

do - lo - ro - sa jux - ta cru - cem la - cry - mo - sa.

Mestský úrad Prešov
Katedra hudobnej výchovy pri Pedagogickej fakulte UPJŠ Prešov
Miestny odbor Matice slovenskej Prešov
Slovenská hudobná spoločnosť Bratislava

Výzva

Pri príležitosti 50. výročia úmrtia slovenského hudobného skladateľa, dlhoročného prešovského občana a kultúrneho dejateľa **Mikuláša Moyzesa** začal sa v Prešove 6. decembra 1993

Moyzesov hudobný rok.

Cieľom je v priebehu roka 1994 (do 6. decembra):

iniciovat'

aktivity v kultúrnych, školských a umeleckých inštitúciách a zariadeniach nášho mesta a okresu, zamerané na poznávanie osobnosti a tvorby tohto skladateľa, ako aj jeho podielu na konštituovaní a rozvoji novodobej slovenskej hudobnej kultúry po roku 1920;

podnecovať

vytváranie vhodných príležitostí na spievanie a hranie Moyzesových hudobných skladieb, na spoznávanie jeho umeleckých a vzácných ľudských kvalít;

inšpirovať

zainteresovaných k hľadaniu nových ciest a foriem vstupu umeleckého odkazu tvorcov dejín slovenskej hudobnej kultúry do vedomia slovenského národa.

Organizátori Moyzesovho hudobného roka sa obracajú na všetky hudobnokultúrne inštitúcie a ich riadiace zložky na Slovensku, na všetky školy, umelecké telesá a tiež na informačné médiá s výzvou, aby sa pripojili k prešovskej iniciatíve a konkrétnymi hudobnými aktivitami pripomenuli si osobnosť Mikuláša Moyzesa v celoslovenskom kultúrnom kontexte.

Prešov 6. decembra 1993

Ing. Viliam Sopko
primátor mesta Prešova

Doc. PhDr. František Matúš, CSc.
za prípravný výbor MHR

Doc. PhDr. Ladislav Bartko, CSc.
predseda MO Matice slovenskej v Prešove

Prof. Miloš Jurkovič
rektor Vysoké školy múzických umení
predseda Slovenskej hudobnej spoločnosti
v Bratislave

Moyzesov hudobný rok 1994

Informácie pre záujemcov, ktorí sa chcú pripojiť k prešovskej **Výzve** spevom a inštrumentálnou interpretáciou skladieb Mikuláša Moyzesa uctiť si (na verejných koncertoch, hudobných večierkoch, ale aj pri rôznych interných a súkromných príležitostiach) jedného z významných tvorcov slovenskej hudobnej kultúry.

Kde hľadať skladby
Mikuláša Moyzesa?

1.V hudobných oddeleniach univerzitnej, vedeckých, mestských a okresných knižníc sa nachádzajú niektoré z týchto tlačených notových publikácií so skladbami Mikuláša Moyzesa:

30 slovenských ľudových piesní pre ženský trojhlas, Turčiansky Sv. Martin, Matica slovenská 1938.
Deväť šarišských ľudových piesní. In: *Sbierka slovenských mužských sborov IV.*, Bratislava, M. Ruppeldt 1929.
1. smes šarišských ľudových piesní pre salónny orchester, Bratislava, Academia 1921.
V svätej noci. In: *Zvony, zbierka cirkevných zborov*, Liptovský Mikuláš, Tranoscius 1926.
Naším deťom. *Dodatok k Bayerovej klavírnej škole*. Bratislava, Jozef Závodský 1942. Reedície: 1945, 1948 a SVKL 1958.
Našej mládeži. 12 klavírných skladieb. Turčiansky Sv. Martin, Matica slovenská 1947.
Sonatina pre klavír. Bratislava, Slovenské hudobné vydavateľstvo 1948.
Lesná panna. Melodráma so sprievodom klavíra. Bratislava, E. Molnár 1934.
Klavírna škola pre vyučovanie začiatocníkov. 2 zv. (spolu s Michalom Vilecom), Turčiansky Sv. Martin, MS 1946.
Z organového zápisníka. Štyri skladby vo forme sonáty pre organ. Bratislava, Panton 1971.
Naše Slovensko. Slávnostná predohra. Partitúra. Bratislava, Slovenský hudobný fond 1963.
Kvinteto pre flautu, hoboje, klarinet, lesný roh a fagot. Bratislava, Slovenský hudobný fond 1981.
Národné spievanky. *Sbierka miešaných sborov*. Bratislava, Bratia Mandlovci 1939. Reedícia Turčiansky Sv. Martin 1939.
Škola na organ. I. Turčiansky Sv. Martin, Matica slovenská 1942.
3 bagately pre rohu a klavír (organ). Bratislava, Slovenský hudobný fond 1952.
Na stráži. Sólový spev so sprievodom klavíra. Liptovský Sv. Mikuláš, Tranoscius 1931.
Sirotky. Melodráma so sprievodom klavíra. Liptovský Mikuláš, Tranoscius 1930 a ďalšie.

Mikuláš Moyzes.

2.V hudobných archívoch Slovenského rozhlasu, symfonických orchestrov, Slovenského hudobného fondu, Hudobného odd. Slovenského národného múzea sú uložené partitúry a party orchestrálnych a vokálnoinštrumentálnych skladieb M.Moyzesa:

1. suita pre veľký orchester a 2. suita pre malý orchester
Slovenský pochod pre symfonický a vojenský orchester
Šarišský pochod pre orchester
Malá vrchovská symfónia
Naše Slovensko. Slávnostná predohra pre symfonický orchester
Missa solemnis in C pre miešaný zbor a orchester
Missa in d minor pre miešaný zbor a orchester
Time Domini pre miešaný zbor, organ a orchester
Inveni David pre miešaný zbor, organ a orchester
4 sláčikové kvartetá, Dychové sexteto As a ďalšie.

3.V Moyzesovom hudobnom roku 1994 vyšli tlačou v Prešove tieto notové publikácie z tvorby M.Moyzesa:

Mikuláš Moyzes: **Da mihi Jesu.** 10 cirkevných zborov (mieš., žen., muž.) na latin. texty. Prešov *Matúš* 1994.... 42.- Sk
Mikuláš Moyzes: **Cesta do neba.** 12 svetských zborov (mieš., žen., muž.) na texty nemeckých, maďarských a slovenských básnikov. Prešov *Matúš* 1994..... 54.- Sk

V tlači sú tieto publikácie:

Mikuláš Moyzes: **Bol som šťastný** pre spev a klavír (piesne mladosti).

Hráme najkrajšie melódie Mikuláša Moyzesa. Výber inštruktívnych skladieb pre ZUŠ.

Skladby uvedené v bode 3 je možné objednať
písomne alebo telefonicky (po 14.00 hod.) na adrese:

Dr. František Matúš
Mírka Nešpora 33